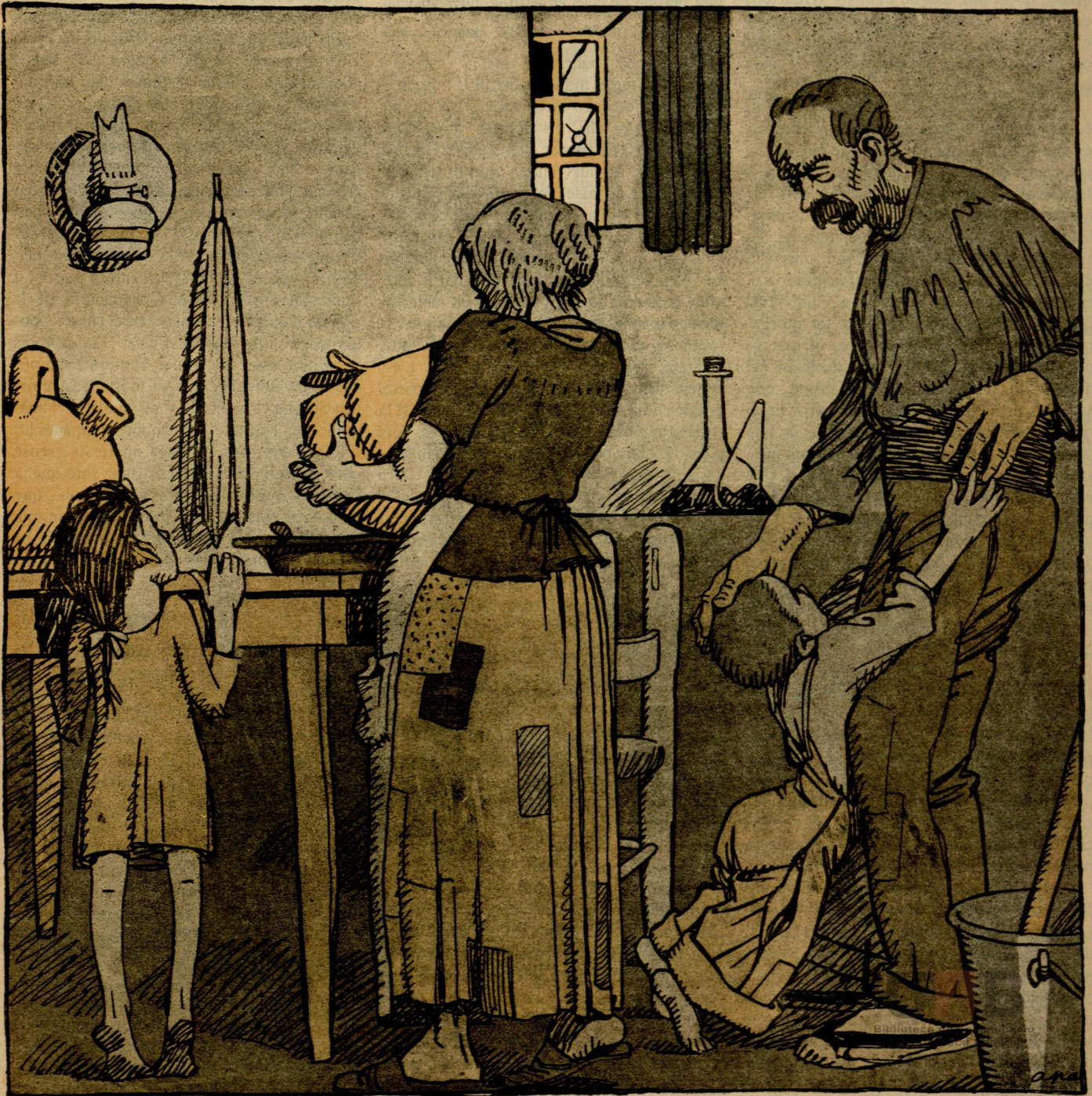

La Nació

Setmanari adherit a la "Unió Catalanista"

Redacció i Administració: CANUDA, 14, Pral.

Atipa'ls, engrèixa'ls... que tot va barato i els jornals són grossos... i encara diran que'ls criem raquitics i que no'ls serveixen per a explotar-los, els males ànimes!

Com viu el nostre obrer

Perquè cal estudiar la vida de l'obrer

No pot ésser trobar-nos als començaments del segle xx, trobar-nos en uns temps en els que la societat es va progressivament solidaritzant i deixar d'interessar-nos per la vida que passa en tots els estaments socials. Com que la solidarització relliga els sentiments dels homes, la societat, per a ésser feliça, ha de rebre seguidament sensacions de benestar; més com que la societat, en alguns dels seus elements, ha de remoure a patir per passar una vida atafegada, en una gran part dels elements socials, el benestar, la vida alleugerida, l'existir desembrat, no hi són, han de trametre sensacions doloroses a la societat i el qui té solidaritzats els sentiments se'n ressent, i tota ella pateix del sofrir que fan els que passen la vida adolorida.

No és que hi hagi una major bondat, no és que una moral nova sensibilitzi els homes, és que tots els elements d'avançament humà empenyen de dret a la solidarització, és que'ls sentiments individuals s'extenen a tots els homes i tots se'n senten, és que l'individualisme va desapareixent i va organitzant-se, en aquest complex inestricable d'individus, s'hi està organitzant, s'hi està, diguem-ho així, creant, un organisme superior a l'individual que és la societat. Aquest mateix fet d'organitzar-se una nova consciència, és el que va determinant l'evolució de l'individualisme i el desenrotlló progressiu del Socialisme, que així, més que a una ideologia d'esperit superior sembrada en el complex social, és una necessitat biològica que exigeix, cada cop més, satisfacció de part de l'organisme social que va creixent. Fins ara, la societat és i ha estat no com un organisme en plena connexió de tots els seus elements, sinó com un organisme de tal faïçó discret, que's pot dir que no es regeix disciplinàriament per cap mena de llei natural; des d'ara, però, i malgrat sigui éssent la societat un organisme discret, a mesura que's solidaritzen els elements que la formen, s'instauren nous principis socials que l'han de regir, i és per a satisfer aquests principis que la societat ha de preocupar-se de com passen la vida els elements que la formen. I ha de preocupar-se'n per a regularitzar els defectes, per a apaivegar els dolors, per a afavorir el desenrotlló i creixement de l'organisme social, car els patiments i necessitats son obstacles difícils de vèncer perquè'l nou organisme col·lectiu assoleixi la plenitud de la vida.

Per això el Socialisme se'n preocupa de com passen la vida els elements socials obrers i els elements socials adinerats, car, uns i altres, no posseeixen pas qualitats pròpies abastament perfectes ni normals, perquè puguin contribuir, solidaritzant totes les activitats pròpies, a la determinació de la col·lectivitat social. Serà en altra ocasió que haurem de parlar de com passen la vida els estaments adinerats, i veurem llavors que la passen adolorida, desviada i corrupta, i es comprendrà que aquests que, en aquest règim individualista actual, són envejats com a posseïdors de

benestar, se troben tan avall en la llur valor biològica social que per res serveixen en la formació de les noves societats. Més com ara per ara posseeixen aquests estaments adinerats l'hegemonia de poder, cal que ens preocupem d'altres estaments més fàcilment normalitzables amb patiments materials més grossos i amb millors condicions originàries per ésser un instrument de l'ideologia socialista que enderroqui l'organització individualista de la societat i afavoreixi el desenrotlló i creixement de l'organització comunista, per assolir la qual, les societats que avui existeixen han d'ésser foses totes i sense excepció en el gresol bio-social que les ideologies socialistes van preparant perquè de elles en surti la nova societat.

La vida miserable

Patir, patir i patir, és el que fa l'estament obrer en el règim individualista. Els burgesos, que tot ho judiquen externament, troben que qui pateix són ells, els pobres capitalistes, que no paren de rumiàr per a fer créixer la llur riquesa; la llur riquesa que creuen, de bona fè, que és base de prosperitat social i que mercès a ella els obrers tenen treball i són així feliços! I els creuen feliços, perquè de l'immens nucli de l'estament obrer, no més en volen veure l'home de 30 anys en la plenitud de la seva força física, laborant materialment, i la noia de divuit anys, bufona per la juvenesa, que fa goig perquè s'arregla i que, lleugera, trepitja els carrers de la ciutat. L'estament obrer, però, és quelcom més complex, és quelcom veritablement esfereïdor, que si la societat n'havia esment de tal com és, tota plegada, d'un cop, se rebel·laria i revolucionàriament capgiraria el món.

Es la criatura bruta i escanyolida que corre per entremig de les màquines com esperant que la destrocin, amb cara d'afamada i rostre tot ulls que apar li surten del cap per a abraonar-se als homes grans dels qui se'n sent esclau; és la nena espellifada amb cap de blens, amb còs que és un sac d'ossos i mosségant un rosegó de pà, que camina d'esma i viu escanyolida; és la donzella mal parlada i renegaire que a la flor de la joventut, bella pels anys, amb gest mig desvergonyit, mig untada d'oli de màquina, que tresca adalerada per augmentar el guany i viu perseguida per ulls cobdiciosos que li xuclen la virginitat; és la dòna casada que, prenyada i tot, treballa a la fàbrica i a la llar, sense trobar una hora de descans ni en els dies de festa, esclava del burgès i de la família, amb doll tan gran de vida, que'n té per tothom i per això, abans d'hora, magra i vella, no aspira a altre repòs que'l que trobarà a l'ésser enfonsada a la terra; és la vella revellida i embrutida, inútil per a tots els esforços i per a totes les accions, mig paralitzada, presenciant estàtica i amb adoloriment dantesca, la família que puja, el calvari que la durà a la seva situació macàbrica, que a l'endemà mor en un recó de la llar de la que n'és treta com si fos una nosa o en un llit d'hospital abandonada de tots com premi d'una vida de virtut i de treball; és l'aprenent de pocs anys explotat pel burgès i no ben

considerat pel padri forçut que l'obliga a tragar massa pes que els seus bracets o la seva esquena no poden aguantar, i que, tot just comença la vida, dòna un guany al patró que li regateja el sòu i un altre guany a la llar perquè els pares, per necessitat, exploten a la mainada; és l'home jove i magristó i no massa fort que treballa molt, que menja poc, que no dorm gaire, d'alegria esbogerrada sense solta, inconscient de les realitats de la vida i donat a tota mena d'esbogerraments; és l'home sapat i fort, a la plenitud de la vida escarraç de tot treball, amb arrugues al front, que les preocupacions i la tristor que li omplen l'esperit, i el malestar econòmic li han determinat; és l'home de mitja edat, espatllut per la càrrega que ha dut durant tants anys, amb expressió d'assenyament al rostre, que apar una ombra que passa per les vies de la ciutat avorrit de la vida i com resignat a la tràgica vellesa que se li acosta; és el vell paralític, impotent per a tota feina, que's veu que desitja el fi de la vida regoneixent-se un amoïno pels seus i adonant-se que de tanta riquesa com ha guanyada, no li resta ni un mós de pà per la vellesa ni un reconet curiós de llit per anar-se'n del món; són les famílies obreres, totes saltant el llur presupost amb dèficit sempre creixent, amb seguides malalties que'ls maten la salut, sense conèixer el goig de la vida i complint tots, amb massa resignació, el calvari terrible que per ells és l'existir, i éssent màquines viventes amb sang i carn i esperit i sentiments i vida, tota ella productora de la riquesa d'altri, sense que ni en el cor dels poderosos ni a les lleis de l'Estat, hi trobi res que pugui ésser determini d'amortització per a la valú individual que va morint-se, amortització que es concedeix als utilitatges i màquines, en tant que les màquines humanes ho són sols redituant grossos interessos, sense elles posseir valú determinada, sinó que a l'ensem produeixen noves màquines que amb tota exactitud entreguen a l'organisme social la riquesa individualista arbitrària, a mesura que els regeneradors deixen influència en la terra.

El veritable productor

Aquest patir dels treballadors, que és la deù de riquesa dels poderosos, és la realitat absoluta del règim individualista. Es la deù de riquesa única, absolutament única, car sense el producte humà, el producte de treball humà, no hi hauria cap mena de riquesa, que la riquesa esdevé del treball i no el treball de la riquesa. La riquesa, no'n dòna jamai de treball, és sempre el treball que dóna riquesa; és sempre el producte que engrandeix successivament la valú fictícia dels elements econòmics que són el fonament del règim individualista, i aquest règim individualista està organitzat tan saviament, podríem dir tan despòticament, que el mateix instrument home que ell té per si, ja és el producte fonamental de la riquesa, que els guanyats mi-grats que obté són, així mateix, el fonament de la riquesa secundària que's determina pel règim individualista. L'obrer menja, està malalt, es vesteix, viu allotjat i per a subvenir totes les despeses que'l viure-morint li costa, l'obrer no té altra font d'ingrés ni disposa d'altre element econòmic que aquest miserable

sòu que guanya, donant les energies de la seva vida. Així passa que, en veritat, de fet, l'obrer treballa com un esclau sense dret a participació econòmica de cap mena, car la miserable remuneració que obté se li enduen les necessitats del viure tornant tot el capital, que la riquesa gasta pagant el treball, a reunir-se, augmentant-se sempre al règim individualista. I si l'obrer és mal remunerat i si éssent el veritable productor, no més obté un tant per cent irrisori de remuneració, aquest tant per cent irrisori que després ha de gastar per a satisfer les exigències de l'existir, no sols passa que salda amb dèficit els seus pressupostos, no sols succeeix que les remuneracions de treball no abasten a les necessitats, sinó que els nous explotadors que viuen de les necessitats del viure de l'obrer, ademés de posar uns preus exagerats a la valúia del que pels obrers són mitjans de vida necessaris, aquests mitjans són objecte de falsificació i de frau. De tota la societat, l'obrer és el que paga més gran preu dels elements que necessita i, malgrat els pagui més cars que'ls altres, li són venuts, ademés, amb frau i falsificació. Si està malalt, el metge tampoc se porta com deu, l'apotecari, que pertany també al règim individualista, en trèu el major profit econòmic que pot; la llar ha d'ésser pagada amb molta major valúia que les llars dels poderosos, i el propietari de l'hostatge, ademés de treure'n un profit molt superior que'ls grans edificis de la ciutat, té l'immoble amb les pitjors condicions de brutícia, de mal acondicionament i de deficiència d'edificació urbana que's poden imaginar. I si l'obrer cerca vestir-se acuradament, aiximateix és objecte de l'explotació dels venedors, i si cerca un esplai a la vida, la societat ja cura que siguin dels que li enmatzinen la vida i li maten l'esperit; i si malalt, perdut i abandonat, recorre a la beneficència, mor gloriosament després d'una vida de treball oblidat en un recó d'hospital on una assistència freda, tal com l'administració pública i la religió donen, una assistència mancada de tot afecte familiar; són la gloria que resplandeix als darrers moments del paria social al qui li han xuclat la vida per convertir-la en riquesa i que deixa al món sense que un raig d'amor endolceixi aquest horrible finir de l'home just; i si té la sort de poder morir al costat de la família, fins en aquell trànsit dolorós, l'explotació de la riquesa individualista el persegueix, puix, en nom d'ideologies d'eternitat i de justícia eterna, una religió positiva cobra el pontatge per passar a l'altre món sense companyia de cap mena, perquè de tan bo que és, ja té per segur que no's perdrà.

La família obrera

Tots aquests greus adoloriments individuals junteu-los i combineu-los fins a l'infinit i trobareu com és la família obrera a la que l'alegria no s'hi coneix, la salut hi manca i el patir hi regna. Són lleus, tan lleus els instants de benestar que passa la família del treballador, que per no res poden ésser tinguts en compte a l'actiu de la seva vida; en ella tot hi és passiu, sempre resta endarrerida en afirmacions de vida plena i en positivitat econòmica. Es tota la societat, tota, la que'n viu de la vida dels obrers; és la riquesa que's forma

explotant al productor, i és la riquesa secundària la que protegeix i envolta a la riquesa, demostrant-li que explota usurariament i fraudulentament les necessitats elementals del viure. La família treballa i guanya per mantenir la vida que després ha de convertir en treball i riquesa d'altri; tot el que guanya no pot tenir altra aplicació que'l sosteniment del ésser, no és possible que'n faci de reserves ni d'estalvis que puguin servir per assegurar-li temps de viure sense treball, no vivint amb gran sobrietat, però tenint, al menys, les necessitats satisfetes; el que sí no arriba a posseir mai, són elements econòmics per a donar-li goig a la vida, per a donar alegria al viure i per a tenir totes aquelles expansions lícites que tots els homes tenen dret intangible a tenir a la llur existència.

I encara passa que'l sòu que obtenen per subvenir les necessitats de mantenir la vida perquè sigui instrument productor, són aiximateix objecte de gran explotació, poguent-se dir i afirmar que l'estament obrer no és més, en tots els instants de la seva vida, que la única activitat productora de riquesa. Quan treballa, quan menja, quan viu, quan se vesteix, a l'hostatge on viu, quan dorm, mentre respira...

I un hom se sorprèn que hi pugui haver a la societat un element productor de potencialitat infinita, aiximateix de potencialitat transformadora tan gran, que pugui restar sense rebel·lar-se i sense imposar la seva valor a l'organització del món.

L'espiritualitat obrera

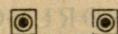
Un hom ja s'ho explica, però, quan, observant els fets a la mateixa viventa realitat, s'adona que l'estament obrer és objecte, encara, d'una més grossa opressió i d'una més grossa tirania que la que significa la desproporció econòmica a que es troba subjecte. Els obrers són explotats a la totalitat de la llur vida, perquè no posseeixen consciència clara del que són, del què representen i del què poden a l'humanitat.

Aquesta gran tasca de redempció és a la que venen obligats tots els homes bons del món; per això el Socialisme, que per apaivagar els dolors presents lluita amb el fi d'obtenir el millorament immediat de l'obrer, actua per una idealitat més llunyana, la del perfeccionament dels homes perquè tots sien elements actius a la vida de l'humanitat.

Els obrers són explotats, perquè la llur individualitat té una consciència fosca i equivocada dels ideals humans; perquè aquesta consciència s'ha aclarit quelcom en les darreres centúries, és perquè ha augmentat, en una gran part, la llur influència al món.

A l'humanitat hi haurà un moment que'ls productors seran concients de la llur funció social i llavors ja no hi hauran homes màquines i l'humanitat serà tota productora, i cada un dels elements que la formen contribuirà, amb son esforç individual especialitzat, a la gran tasca de determinar el benestar al món.

Per això, tant a la societat com a l'Estat,

Tiratge d'aquest número

:: 9.000 exemplars ::

tot són deficiències i males accions adreçades a impedir l'il·lustració de l'esperit de les mainades obreres i del jovent treballador, que són els que han de fer les generacions futures, així com tot són facilitats per mantenir als elements obrers en l'embrutiment necessari perquè la riquesa individualista pugui seguir explotant-los. En els divertiments, la societat i l'Estat, acumulen totes les temptacions perquè l'esperit i el còs dels treballadors s'emmetzini i no posseeixi altra activitat que les físiques, necessaries perquè siguin potents enginyers explotables. I així, amb enteniment poc desenvolupat i amb la perversió espiritual que determinen les disbauxes degradadores, les masses productores sirguen com resignades, acudint a toc d'esquella a laborar inconscientment, tal com ho fan els enginyers mecànics que, frets i erts, es mouen per impuls de la força que la voluntat de l'home els empelta.

I cal dir que hi ha pitjor que tot això. Per adolorida que tinguin la vida els obrers, per desviada que la posseeixin, degut a tota aquesta munió de causes, hi ha la reacció de protesta que és la reacció de vida sana que mou i els empeny a cercar lliberació. Per dissort, no són tots els obrers els que ansien redimir-se, són, només, un nombre limitat d'ells, aquells que, més forts, han portat veritat al llur esperit i han evitat l'emmetzament del llur còs. L'esperit rebel d'aquests pocs, s'escampa als altres i a pesar d'ésser tant pocs, promouen, de tant en tant, la reorganització de les societats. Passa, però, que homes dolents vinguts de tots els estaments socials, s'aprofiten d'aquest esperit de protesta que viu a la consciència obrera, i els exploten amb més villesa que la riquesa individualista, car els xuclen petitíssimes quantitats d'energia econòmica i totes les que poden d'energia personal, en nom de la lliberació obrera, per a ells, aquests mals pastors, poder arribar al cim del benestar burgès pujant l'escala de terribles adoloriments humans.

I aquests mals pastors els estrafan totes les veritats, els enganyen de la faicó més miserable i se'ls venen vilment sense que jamai puguin veure, els enganyats i els venuts, que el més lleu raig de sol d'alegria es filtri per les esclertes de les seves llars atrotinades.

Són, aquests mals pastors, un instrument dissimulat dels poders de la burgesia; són un instrument que atura la revolució del treball que, un dia o altre, capgirarà el món; són ells els que, aparentant revolucionarisme, mantenen el sosteniment de l'injustícia social; són, ells, de la mateixa categoria, a la vida de les societats, que l'instrument força pública, en últim terme, la raó de la força, que s'imposa aniquilant la raó suprema de la Justícia i del Dret.

L'obrer invàlid

I vé que, pel treball, l'obrer emmalalteix i emmalalteix de malaltia crònica que per un mai mes li consent treballar o bé que s'inutilitza perquè, per desgracia o accidents del treball, deforma el seu còs i tot just pot anar vivint piulant. La màquina-home ja està feta malbé, ja no serveix per res, ja ningú s'enrecorda. No li resta altre remei que viure éssent una càrrega de tots els altres individus de la família que segueixen treballant o haver d'a-

nar per les vies de la ciutat o per les carreteres del món, cercant una almoïna per sostenir la seva vida. El burgès ni l'Estat no hi pensen en que aquesta màquina humana havia hagut d'ésser amortitzada; ni la riquesa ni l'Estat, tampoc tenen reserves que consentin a l'home, germà nostre, que ha treballat virtuosament, ha perdut la salut i la normalitat de la seva vida tot complint un deure social, puga tenir el passament necessari per a subvenir a les més apremiants necessitats, passament que ja el concedeixen a aquells que, trobant-se al servei de l'Estat i havent comès tota mena de desafurs al poble, en són remunerats fins als seus descendents, perquè si en vida han tingut una existència d'inutilitat o de perjudici pel bé social, segueixin quan s'inutilitzen, es fan vells o es moren, més que una inutilitat, éssent una càrrega econòmica a la que contribueixen tots els elements productors de primer terme.

El món encara està fet així, encara els homes són menys que màquines, que no s'amortitzen, que són com besties o pitjor, car una bestia val diners i sinó altre, el capital té el valor d'haver-li de refer, amb noves despeses econòmiques, l'inutilització de la bestia desapareguda. I es diuen ells, els homes capitalistes, que d'homes arreu se'n troben i fins ells amb ells es barallen, perquè careixen de consciència de la llur acció i valúia social, disputant-se per a oferir al burgès, i a més baix preu, el llur rebaixament humà i la llur categoria inferior, en el sentit econòmic, i fins en tots sentits, perquè no dir-ho, la contribució que al treball hi presten els irracionals.

I els homes s'inutilitzen i esdevenen de malaltia crònica que no'ls permet guanyar la vida, la bondat de la societat; el premi que'ls dóna la burgesia és fer-los segrestar per carrers i carreteres perquè cometem el greu pecat de cercar una almoïna d'aquells que són rics, perquè ells són pobres, i perquè aquells els han sustret la riquesa de la seva vida. I el capital, se'n aparta i en fuig, perquè van mal vestits i bruts, com si encara pogués exigir-los que, després de no ben menjar, haguessin de presentar-se a la societat habillats i pulits com si posseïssin una cambra de neteja, plena de miralls i d'essències.

Dia vindrà, però, que'ls afamats de les carreteres, que'ls que pidolen una almoïna per les ciutats, que tots els que pateixen necessitats com a premi d'haver complert amb el deure social de treballar, es rebel·laràn i exigiran que la riquesa que'ls han absorvida els elements burgesos, sia retornada amb escreix, perquè'l dret a la vida exigeix que si els homes són bons i no realitzen actes de criminalitat social, a la primera cosa que han de atendre és al benestar de tots els homes de la terra.

ELS OBRERS SENSE FEINA

Heu's-els aquí els treballadors sense feina ni treball, que la cerquen i no la troben, que la volen i no l'obtenen i que, no obstant, els poders governamentals de la riquesa individualista, els exigeix que compleixin sempre com a ciutadans, com si posseïssin tots els

mitjans indispensables per atendre a totes les necessitats. No sols s'ha de reconèixer com a dret indiscutible el dret a la vida; ademés ha de reconèixer's el dret de la mateixa categoria, el dret al treball, i aquest dret al treball ha d'ésser regulat per la direcció social, a l'objecte de que per aquest mitjà d'activitat de tots els homes, el dret a la vida estiga sempre assegurat.

L'organització social d'ara no té pas d'arranjar com han de viure els treballadors sense feina; si el problema estés resolt, com en alguns Estats s'ha començat de fer, el problema no hi seria, car quan els homes necessiten feina saben on aniràn a trobar els elements necessaris per a viure.

El que és, que'ls burgesos la resolen molt fàcilment i ja diuen, vanitosos i superbs, que els obrers quan treballin que estalviïn, que així tindran mitjans perquè en els temps d'adversitat, puguin sostenir-se tant campants. I això ho diuen tant desaprovingut, que apar que suposen que el treball és remunerat abastament per fer grans estalvis, i això ja sab tothom l'irrisori que és; també tenen per resolt que el vagar per força sempre ha d'ésser en una proporció que li permeti gastar tot el que en un temps determinat de treball ha estalviat.

I és que com els burgesos resolen tots els problemes des del llur egoisme estant, i pensen que havent menjat ells i havent dormit en els seus llits i en les seves llars perfectes i que estant bé ells, el món menja amb regularitat, entenen que les seves paraules són com a principis legals i com a veritats indiscutibles; que només son transgredits els principis i falsejades les veritats per culpa de l'estament obrer amb el seu greu defecte individual i social; ell, l'obrer, que viu a l'abundor, treballa poc, que té el dret a la vida assegurat, que no té contratemps ni malalties, que'ls burgesos l'envegen tant que voldrien substituir-lo, són els que per pròpia voluntat, per maldat espiritual, tenen la culpa que la societat no vagi com un tirabuquet de tant bé que ho té organitzat la riquesa individualista, que no pot ser que no hi hagi la més lleu desviació si tothom, i sobretot els treballadors, complissin amb el llur deure social amb la perfecció que deuen, atenent als grans avantatges que del treball en treuen i a la superior posició social que ocupen.

DRETS NATURALS I LLIBERACIÓ

L'estament obrer pateix per explotació de la seva vida, pateix perquè li exploten el viure de la seva vida, i pateix més, encara, perquè li estrañen i li exploten la força de la seva espiritualitat.

Aquí a la nostra Catalunya, perdura encara com acció directora de l'acció social dels obrers, la farsa política, i mentre l'element obrer no s'en desfà, no se'n deslliuri, no actüi no més que per ideologies deslliuradores, restarà força endarrerit dels altres obrers del món que no's mouen per altra cosa que per deslliuraments socials.

El primer que han de posseir fort és la vida, els estaments obrers més que cap altre, perquè defensant com han d'ésser del tot les deslliurances, han d'exigir que la plenitud de la llur vida sia la que actüi a la societat. Els obrers del món ja van regoneixent-ho, i ja s'afirma avui per tothom que Socialisme i Nacionalisme són inseparables, perquè els burgesos a l'explotar la vida de l'obrer, exploten una vida determinada, la que ells posseeixen i que ells tenen com a força activa; és aquesta la que han de normalitzar per a poder actuar com a renovadors al món. Creure que l'explotació econòmica està absolutament separada de les altres activitats socials, i pensar que aquestes activitats econòmiques són quelcom fonamental a la vida de la societat, és el gros error que sostenen els polítics, perquè així el gran obstacle a la burgesia vagi sostenint-se i l'explotació individualista segueixi sense grans entrebancs. L'explotació econòmica, però, no és més que una part de les opressions a que's troba subjecta la vida i encara n'és en una part secundària, perquè mentre la vida no sia lliure en la seva totalitat, l'individualisme seguirà essent l'opressor de l'existir.

No hi haurà Socialisme al món, les societats no s'organitzaran pel règim socialista, fins que'ls homes posseeixin una consciència clara de la totalitat de tots els llurs drets, que no poden ésser supeditats de cap faigó als drets materials dels altres homes. Si ja se'n diu Dret natural i per tant l'existència i la permanència intangible d'aquests drets no pot ésser obtinguda sense que una forta opressió no actüi sobre una part que seria més privilegiada, i al món aplicant-hi el Dret natural i la llei natural, no hi pot haver privilegis de cap mena que no sien fonamentats en la tirania i l'explotació.

Cada home, abans que tot, ha d'ésser ben bé ell mateix; quan sia ben bé ell mateix, amb totes les seves qualitats naturals, és quan podrà rebel·lar-se i imposar-se, llavors serà quan actuarà com element de la Naturalesa, serà cooperador del col·lectivisme humà que no pot ésser format d'elements que posseeixin graduacions de Dret, sinó que ha d'ésser constituït per la col·laboració d'aquets elements, cada un d'ells posseïnt, ells mateixos, la totalitat dels drets amb que ha vingut a la vida, la totalitat de caràcters naturals que no per voluntat pròpia sinó per determinisme de la Naturalesa posseeix.

*
**

Siguem obreristes per a apaivagar i gorir tots els greujissims dolors que l'estament obrer i els homes que sofreixen pateixen; siguem-ho, perquè el dolor no ha de perdre; però a l'ensens siguem socialistes per a preparar els temps que vindran i determinant per a llavors el col·lectivisme de les individualitats humanes del tot lliberades. Per això, no abandonem la nostra idealitat, que només podem assolir fent que els homes no parin en la nova i lliberadora acció que siguin cada dia més ells mateixos.

D. MARTÍ I JULIÀ

S'ALMUDAINA Escudillers, 5, 7 i 9
Calçats de luxe, especials i de fàbrica

LA NORUEGA
Antiga Bacallaneria d'A. Rosell
Aribau, 23

MERCERIA = ALBERT BONET = CLARIS, 15
Adornaments per a vestits de senyora
GRANS NOVITATS = PREUS REDUÏTS

L'habitació obrera

Ahir i avui

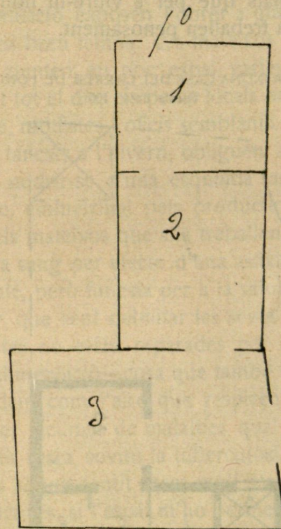
AQUEST problema de l'habitació obrera és, al nostre país, regit per les lleis d'Espanya, un problema difícil de resoldre. En aquesta, com en tantes altres coses, la llei no és més que llei per a un nombre limitat: per a tots aquells que volen complir-la, o no saben o no volen burlar-la. I així i tot, la llei ha fet tan poc, pel que respecta a l'habitació obrera, i el que ha fet és tan susceptible de mixtificació, que és equivalent a res. Coneixeu la llei per a la construcció de cases barates? No diré jo que sigui dolenta del tot, però a l'ombra de les cases barates fan ja avui, gent sense escrúpols, bonics negocis. Se construeixen agrupaments de cases barates, que resulten tan «barates» per als constructors o empreses, que serà miracle, quan els usdefruitadors hagin amortitzat l'impost de la casa, que aquesta encara resti en peu. En el cas millor, serà tota ella una esquerda. I gracies que unes cases aguanten les altres.

Doncs bé. Deixant a un costat el de les cases barates, és tan poc o res el que s'ha fet per a l'habitació obrera, que les coses estan avui igual o pitjor que molts anys endarrera. Afirmem: estan pitjor que anys endarrera. Si subsisteixen les mateixes habitacions, més anti-higièniques perquè han vist més generacions i més malalties i pestes; si l'augment de la població ha enrarit l'ambient; si l'evolució soferta per les grans poblacions produeix un desgast nerviós molt major; si avui coneixem barris-barraques, que abans no's coneixien; si les distancies han augmentat; si els lloguers de les mateixes cases velles són més crescuts que ahir, podem dir que les coses estan pitjor avui que no estaven. Veiem-ho.

Els barris-barraques. — Coneixeu el famós barri de Pekin, la barriada del Somorrostro i Sant Carles, la dels darreres i voltants del Cementiri Vell, la de les vores de la Farola del Llobregat? Aquestes barriades no eren conegudes temps passats. Avui sembla que's produeixin per generació espontania, com les males herbes. Són aquestes barriades una vergonya per a Barcelona i una infamia la llur subsistencia. És d'aquelles coses que justifiquen l'incendi purificador. Tot el que's digui és poca cosa per a donar a entendre el que són. Pekin té avui, ben bé, de dues-centes a dues-centes cinquanta «cases». Que tinguin una mica el caràcter de tals no puguen a més de dugues dotzenes. El demés no és altra cosa que barraques immundes i infectes, que, de no ésser purificades constantment pels aires de la mar, serien altres tants focus d'infecció. Les del voltant del Cementiri Vell seran en nombre de cent-cinquanta o més, de les mateixes condicions. No baixaran d'igual nombre les de Sant Carles. Arriben, si no passen, a un centenar, les dels voltants de la farola. Podeu comptar que viu en aquestes barriades una població no inferior a tres mil persones. I penso que'ns quedem curts, puix entre la gent miserosa el tant per cent de naixements és sempre més crescut.

Qui viu en aquestes barriades? Hi ha qui creu — és una creença molt extesa — que són altres tantes grans coves refugi de gent de mal viure. Això és una mentida. El mateix que el que dèiem de Santa Madrona. La població de Pekin se descompòn així: un 60 per 100 d'obrers que treballen a les fàbriques

PLANTA DE «CASA» DE PEKIN
Escala 1 : 100

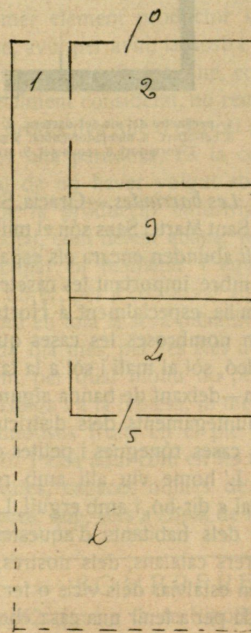

0, finestra. 1 i 2, dormitoris.
3, entrada, pati, menjador, cuina, excusat i corral, tot en una peça.

de Sant Martí; un 30 per 100 que «viu» de la pesca, i un 10 per 100 captaires de solemnitat. Els de la barriada del darrera del Cementiri Vell són obrers de les fàbriques, descarregadors, carreters, etc., tots; aquí hi viuen pocs pescadors i un nombre més reduït de captaires. La de Sant Carles és habitada per pescadors, captaires i obrers. I les del voltant de la farola ho són per obrers i un petit nombre de pescadors.

La major part d'aquesta gent viu en barraques, que no tenen més enllà, la més gran de quinze metres quadrats, i la més petita és igual a l'habitacle d'esquimal o la barraca d'un goç, on el propietari ha d'entrar arrojant-se com el més repugnant dels animals.

PLANTA DE «CASA» DE PEKIN
Escala 1 : 100

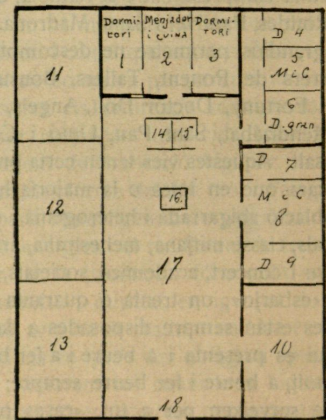
0, finestra. 1, passadís. 2, 3 i 4, dormitoris.
5, finestra, 6, pati, en part cobert, que serveix de menjador, cuina, excusat i corral.

Agrupaments-patis. — I anem fent desfilant la tràgica visió. Darrera dels barris-barraques vénen els agrupaments-patis. Aquests agrupaments tenen un doble caràcter. Els propietaris que'ls han construït ho han fet, segons ells, amb fins altruistes; per a nosaltres, no tenen més fi que explotar la miseria amb la capa del bé al proïsme. Tenen la forma de quadrilàter; en tres de les seves cares estan construïdes unes reduïdes habitacions, amb pati comú, on donen totes les portes i finestres. En el pati hi ha un lloc excusat per a ús de tots els llogaters de les habitacions i una font o pou que proporciona aigua a la «comunitat» igualment. El pati serveix, ademés, per a estenedor de robes, per a corral, per a lloc d'esbarjo de les criatures i devegades per a camp de batalla.

La gent viu allí en millors condicions que la de les barriades-barraques, puix, al fi i al cap, les habitacions són d'obra; mentre que el mateix les cases de Pekin que les de la Farola i demés, són construïdes, en sa major part, amb fustes, canyes i llaunes; hi ha que veure-les per a fer-se una idea de com són construïdes. Però, amb tot, tingueu la seguretat que són un insult a l'home i que mereixen, com les demés, el foc que les esborrés de la terra.

He d'advertir-vos que aquests agrupaments no són els famosos patis del Carboner i altres de tràgica memoria, on viu una població misteriosa de Cort dels Miracles. En aques-

PLANTA D'AGRUPAMENT.—PATI
Escala de 1 : 200

1, 2 i 3, distribució d'una casa. 4, 5 i 6, altra distribució.
7, 8 i 9, altra distribució. 10, 11, 12 i 13, llocs que ocupen altres cases. 14 i 15, excusats. 16, font. 17, pati. 18, entrada al pati.

tes habitacions, els estadants són tots ells treballadors que, no tenint guanys que'ls permetin altra cosa, viuen allí, moltes vegades, en barreges immorals de sexes i edats. I d'aquests agrupaments n'hi ha a Sans, a Gracia, a Sant Martí, diríem que també a Les Corts, encara que no'n tenim la seguretat. El lloguer que paga cada habitació oscil·la entre dotze i tretze pessetes. El que val la seva construcció és tant poc, que ben bé produeixen un 15 o 18 per 100 d'interès. Com podeu veure, l'altruisme no's veu enlloc.

Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

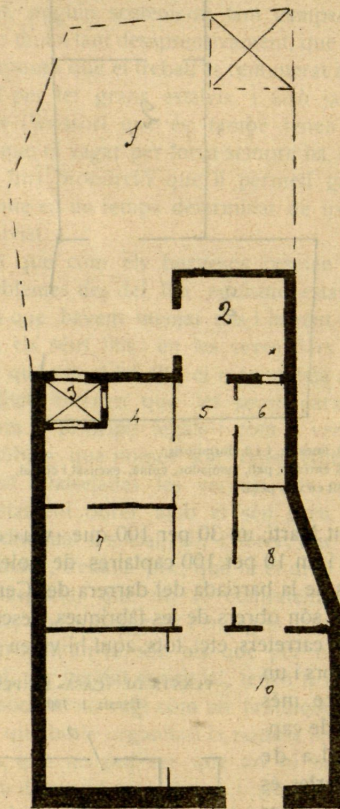
En el cas de la ciutat. — El pitjor de les barriades del cas de la ciutat habitades per obrers està situat en els districtes segon i part del tercer; és també dolentíssim tot el districte quint i part del sisè. Com sabeu, el districte

tercer i el segon són el més antic de Barcelona. Qui no ha passat pels carrers de les Mosques, Cirera, Fonollar, Mirallers, Neu de Sant Cugat, Sant Domingo de Santa Catarina, Giralt, Claveguera, Tarrós i altres i altres, que són tots o quasi tots els del districte segon especialment, no sab res de cases rònegues, pestilents, humides, que «súen» aigua i velluria; no sab res de carrers bruts, de carrers sense llum ni aire ni sol. El tipus més generalitzat de les cases d'aquest districte respon a les exigències dels temps en els quals foren fetes. S'havia d'aprofitar l'espai, ja que, en els recintes emmurallats, eren els llocs reduïts. Són, doncs, les construccions d'aquesta zona totes elles de plantes desiguals i petites, amb patis interiors, que més aviat semblen tubus de ventilació, de tant estrets. Els pisos, fins els més alts, són foscs i humits; són comptats els que veuen el sol. Els que millor situats estan tenen vista al carrer; els altres són com cataus ficats entre el cel-obert, el pis del davant i les parets d'altres cases. Tots són dolents, però aquests més que tots. Fa vint anys —per no anar més lluny—eren corrents els lloguers de 9, 11, 13, 15, 17 i 18 pessetes en aquestes cases. Avui el pis que pagava 9 pessetes ne paga 13 o 14; el que'n pagava 11 ne paga 17 o 18; el que 13, ara 20 o 21; el que 15, 25 o 26; el que 17 o 18, entre 29 i 32'50. I les cases segueixen éssent el mateix que eren, pitjor del que eren, perquè, com que cap reforma s'hi ha fet, estan en pitjors condicions, puix no passen endebades els anys.

Parlem ara, si us plau, dels districtes quint i sisè, zona compresa entre la Rambla, carrer Pelai, Rondes, Paral·lel i Santa Madrona. D'aquest grandios perimetre ne descomptarem els carrers de Ponent, Tallers, Bonsuccés, Carme, Fortuny, Doctor Dou, Angels, Hospital, Mendizábal, Sant Pau, Unió i Comte de l'Assalt. Aquestes vies tenen certa pretensió, encara que en totes o la majoria hi viu una població abigarrada i heterogenia: cases senyoriales, classe mitjana, menestralia, artistes de teatre i concert, acadèmies, societats, centres d'«esbarjo», on trenta o quaranta desgraciades estan sempre disposades a dançar amb qui es presenta i a beure i a fer beure molt, molt, a beure i fer beure sempre; fones que serveixen per a tot, «cases públiques», habitacions per a «buscones» de carrer, comerços, bars i cafès i tavernes en nombre infinit. Això és la selecció de les vies d'aquesta gran part de Barcelona. El demés és el pitjor de la ciutat. Al costat dels carrers esmentats poseu-hi els de Valldonzella, Tigre, Paloma, Ferlandina, Dulce, Botella, Cera, Aurora, Carretas, Bomba, Cirés, Arc del Teatre, Migdia; poseu-n'hi altres tants d'iguals o pitjors, i tindreu una relació aproximada de carrers ciutadans, no, de carrers situats dintre del cor mateix de la ciutat, on els homes arroceguen el llur viure de manera que subleva la sang, de manera que clama justícia: allí els amuntegaments inverossímils, allí el vici al costat i frec a frec amb la virtut, allí les cases-quarters, on és possible que un «humorista» pugui clavar un cartell a la paret que digui: «¡Peligro de muerte!». Allí totes les llagues, totes les miseries socials; allí un món de dolors i de patiments. Vol dir que l'humanitat que habita aquesta zona és una humanitat

d'obriers en primer lloc: ells són els més nombrosos i ells són els que més pietat ens inspiren; el demés també n'inspira de pietat, amb tot i pertànyer a un món que viu del vici o en el misteri. Doncs amb tot i ésser així, les habitacions han pujat aquí com arreu d'una manera exorbitant de preu. Els lloguers de 14 i 15 pessetes són comptats; en canvi, els de 25, 30 i 35 són corrents. Què succeeix? Que, no podent-los pagar quasi cap obrer, s'ajunten en un pis tots els que hi caben, i no sabreu per quin miracle sempre n'hi cap un més. Les cases són millors que als districtes segon i tercer, però també n'hi ha que semblen coves, més apropiat per a tancar-hi condemnats que per a viure-hi homes que tot el dia treballen pensament.

PLANTA D'UNA CASA DEL CARRER DE FONOLLAR
Escala de 1:100

1, perímetre del pis del darrera. 2, caixa de l'escala.
3, cel-obert. 4, menjador-cuina. 5, passadís, 6, excusat.
7, dormitori. 8, requartet. 9, arcova. 10, sala.

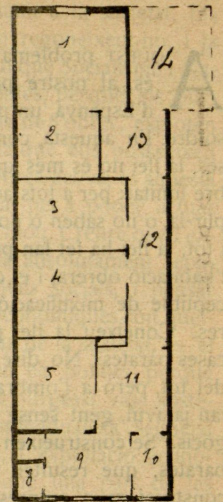
Les barriades.—Gracia, Sant Andreu, Horta, Sant Martí i Sans són el millor per als obrers. Allí abunden encara els espais lliures; són en nombre important les casetes per a una sola família, especialment a Horta i Sant Andreu; són nombroses les cases que tenen galeria i balcó, sol al matí i sol a la tarde. No's coneixen—deixant de banda algunes seccions—els amuntegaments dels districtes quint i sisè, ni les cases rònegues i petites dels segon i terc.

L'home viu allí amb relativa decència. I val a dir-ho, i amb orgull. L'immensa majoria dels habitants d'aquestes barriades són obrers catalans, dels nostres, dels que s'estimen estalviar dels vicis o fer una llarga caminada per a tenir una casa «bonica» i per a ells sols. Aquí, com per tot arreu, els lloguers han pujat desmesuradament. Anys endarrera, set o vuit només, a Sant Andreu, podia trobar-se una caseta amb bones condicions i no petita per 20 o 22 pessetes. Avui aquella mateixa

casa val ja de 30 a 35 pessetes. De totes maneres, hem dit que totes les cases, i si no totes quasi totes, estan molt per damunt de les del casc de la ciutat.

Però tornem a dir que tot està per fer, en quanta l'habitació obrera. Les millors cases per a obrers estan mancades de coses essencials: són moltes les que no tenen més que una habitació ventilada, les demés reben l'aire i la llum de manera indirecta. Així, no és estrany que a l'entrar en un d'aquests pisos se respiri un aire viciat, que devegades fa fortor.

PLANTA D'UN PIS PER A
OBRERS: DARRERS MODELS
Escala de 1:200

1, sala. 2, arcova. 3, dormitori.
4, dormitori. 5, saleta. 7, safreig.
8, excusat (no w. c.). 9, galeria.
10, cuina. 11, menjador. 12, passadís.
13, rebedor. 14, escala.

Breu resum.—Creiem haver dit el suficient per a demostrar que l'obrer, a ciutat, viu en malíssimes condicions; que, ademés de viure en malíssimes condicions, ha de pagar els lloguers caríssims—caríssims pel que són les cases i, sempre, desproporcionats als guanys—, i que no s'ha fet res o quasi res per a millorar l'habitació obrera. Perquè això de les cases barates és un engany, de la manera que's fa avui. Quants volem que siguin els obrers manuals que puguin pagar de 35 a 40 pessetes mensuals, durant 15 o 20 anys, per a amortitzar el valor d'una «casa barata»? Jo us asseguro que molt pocs. Seràn, en tot cas, majors, directors, maquinistes, encarregats d'obres; però obrers dels que cobren sòus de 4 a 4,50 pessetes ni un, ni un.

Què pot esperar-se, doncs, d'homes que viuen en habitacions tant miserables? Quin amor poden tenir a la llar, quin afecte a aquelles parets que regalimen aigua? Com poden trobar-se bé en aquell espai reduït, on ni ells ni els seus poden materialment bellugar-se? No trobeu que és un miracle que la nostra classe obrera, la ben nostra, no tingui més vicis? No trobeu justificat que els obrers procedents d'altres indrets de l'Iberia es llencin a la taverna i als «toros» en les hores vagatives? No us sembla que la manca d'una casa amable on l'home es trobi quelcom bé no contribueix també a enfondir els odis socials?

Jo tinc la certesa absoluta que la casa no solament contribueix a minar la salut de l'obrer i a excursar la seva existència; no solament és una causa que treballa rabiosament contra les generacions que puguen, sinó que és una de les majors causes de l'odi i l'inquietut dels de baix als de dalt.

Aneu, aneu, feu-li entendre al que, treballant deu hores diàries, no pot viure més que en una mala barraca de Pekin o en un pati comú, o en una trágica casa del districte segon o en una de més trágica del districte quint, que és just allò i que també és just que hi hagi qui habiti palaus que enlluernen com si fossin fets de pedreríes.

PERE CASALS

L'ensenyament dels fills dels proletaris

Al passar pels carrers de Barcelona i contemplar les innombrables corrues d'infants, alegrement esvalotats unes voltes, més reposats altres i brutats i espellifats sempre, el nostre esperit se contrau de tal manera que infinites vegades no som a temps per a deturar l'exteriorització del nostre sentiment, que's tradueix en una profunda pena per ço que representa l'abandonament absolut, en ple carrer i a mercè de totes les malifetes, perills i mals exemples, d'aquelles corrues d'infants que ignoren, encara, les crueltats de la vida i les injustícies que la desorganització social fa sentir damunt dels homes.

Aquells infants que ara riuen i al cap d'un moment ploren i, rient i plorant, a l'inconscient realització d'una entremaliadura, que a voltes és motiu de dissort per a tota la seva vida, s'entreguen, són els fills dels proletaris, dels obrers que, mal nodrits i guanyant jornals misèrrims, se troben tancats en fàbriques i tallers. Són, aquells infants, els obrers, els productors del demà, els que estàn predestinats a gaudir dels futurs i més justos regnats socials que en el món s'instauraràn i els que els pertocarà fer granar, en els cims de la societat, les noves modalitats socials per l'adveniment de les quals els homes d'esperit expansiu i humanista, avui, lluiten i laboren. I perquè els infants que, brutats i espellifats, pel carrer veiem, són els homes que, en el demà, hauràn de gaudir de les modernes i humaníssimes concepcions socials, és pel que la seva visió ens entristeix i amuntega noves penes a les que la nostra espiritualitat ja porta i sofreix.

No'ls hi voldriem veure als infants escampats, llançats, pel carrer éssent joguina de totes les dolentes accions que, si d'infants no donen, potser, un resultat immediat, a mesura que l'infant es converteix en adolescent i d'aquest estat passa a ésser home, les visions de la seva infantesa se li presenten davant per davant de la seva vida i, esperit inculte com serà aquell home, no tindrà prou fortitut ni prou arrelat el sentiment de bondat social, entregant-se, per aquest motiu, a una acció perniciosa per a ell i la societat.

El lloc dels infants, fills del proletariat, no ha d'ésser el carrer. On han d'esplaiar les seves aficions infantívols les criatures de l'obrer, és a l'escola.

Prou sabem que les escoles on l'obrer pot fer concórrer als seus fills estàn plagades d'anomalies i imperfeccions; ja sabem que'ls mètodes pedagògics són primitius; ja sabem d'un a un tots els defectes que les escoles públiques contenen. Nosaltres tenim el nostre mètode d'escola, nosaltres aimem el nostre particular criteri que a l'escola fa referència, però no'l volem exterioritzar ara. No tractem d'això i, per tant, ens els reservem. Hem de dir, només, que si s'ens retreïes que'ls fills dels obrers, al concórrer a les escoles, ho han de fer assistint a aquelles, quals ensenyances seràn deficientes, contestariem que més deficientes, que més perjudicials que les que anant pel carrer adquireixin no ho foren.

Naturalment que avui l'ensenyament és un privilegi del qual els rics en gaudeixen tots els avantatges i naturalment, també, que si la burgesia retribuís més equitativament que ara ho fa el treball de l'obrer, aquest no's veuria, en molts casos, en la necessitat de no poder fer anar els fills a l'escola—car el temps que perd (?) bé prou que'l necessita perquè el fill li porti un petit jornal que ajudi a la vida de la família—però això, d'una manera absoluta, res justifica, puix a voltes el pare entregará son fill a l'acció inhumana d'un burges, explotador d'una qualsevol indústria, i per altre costat, seduït per un vici embrutidor i menyspreuador de la dignitat humana, esmerçarà en un instant quantitats superioríssimes a les que'l seu tendre fill, treballant inhumanament, en moltes setmanes pugui percibir.

El sentiment de paternitat hi ha molts homes que no'l tenen prou refinat, encara. Si li tinguessin, no'ls abandonarien als fills; no ho voldrien que en la delicada edat de l'infantesa, les petites criatures fessin una vida de carrer que les exposa a mil perills que més tard són un desconsol pels pares i una vergonya pel règim social que, indirectament, per a no dir d'una manera massa directa, consent que l'estament obrer sols dongui a la societat infants que a l'ésser homes seràn incultes i, per tant, no podràn dur arrapat a la seva ànima el dalit d'ésser homes posseïdors del major grau de perfecció a que deuen aspirar els humans.

A la burgesia, que avui té preponderància absoluta en l'organització de la societat, ja li convé que'ls fills del proletariat siguin, en el demà, homes que careixin en absolut dels més rudimentaris coneixements que lliuren a l'home de que sigui un ésser absolutament inculte i el fan viure en un estat d'analfabetisme, bo, només, per a fer perdurable l'esclavització econòmica i imperfecció social a que'ls obrers viuen sotsmesos.

Però, justament perquè l'ineducació, l'incultura de l'obrer és en profit de l'estament social que, econòmicament, el domina, l'obrer ha de posar interès fermissim en proporcionar als seus fills tots aquells coneixements que enlairen i superioritzen a l'home que'ls posseeix.

Les lluites que, perseguint millores de treball o en defensa de la propia dignitat, l'obrer planteja, àdhuc assolint un èxit esclatant i esplendorós, tenen una valor relativa, transitoria. Convé que'ls estaments humils, que'ls nuclis proletaris es capacitin ben bé de que la deslliurança de les urpes del capitalisme inhumà

i antisocial, sols l'assoliràn portant a terme juntament amb les accions que afirmen l'existència col·lectiva de les classes treballadores, una altra acció de conreu de l'intel·ligència, de l'espiritualitat llur.

Quan de la necessitat de portar a terme aquesta acció els obrers s'hagin fet ben capaços i convençuts de l'eficàcia que la seva instrucció en l'organització social tindria, ni's veuràn pels carrers criatures brutes i espellifades, ni tampoc les escoles seràn deficientíssims centres educatius on l'ensenyament que s'hi dona té un caràcter burges, extremadament tendiciós i parcialíssim. I no'l tindrà aqueix caràcter, perquè l'escola, lloc que'ls fills de l'obrer hi adquiriran els mitjans per a esdevenir homes socialment bons i perfectes, haurà esdevingut, de debò, el que hauria hagut d'ésser sempre: una necessitat apremiant que la societat no hauria hagut, mai, de deixar desatesa.

Els obrers no ho han de consentir que'ls seus fills estiguin orfes, com ells mateixos i, dissortadament, en massa nombre de casos, de tota noció educativa. L'ensenyament dels fills del proletariat hauria d'ésser per aquest l'obsessió continuada i constant. Que pensin els proletaris que, per propi impuls, la societat cada dia tendeix a un major perfeccionament; que facin per manera de no veure perpetuada en els seus fills l'ignorància i l'incultura que han produït l'estancament i l'injustícia dels procediments amb que la societat regeix els homes i que s'estimin més acompanyar els fills a l'escola que no deixar-los abandonats al mig del carrer o reclosos, en plena infantesa, dintre tallers o fàbriques infectes i desenrotllant una tasca, apropiada, segons els burgesos, per als infants, però impropia, pels homes de cor i nobles sentiments, de que sigui realitzada, en els temps nostres, per cap persona humana.

Com més graus de cultura posseïxin els homes, més fortitut tindran i una més justa noció dels drets humans podràn infiltrar en l'organització de la societat. Perquè el proletariat és l'estament que més benifets dels futurs règims socials ha de percibir, és pel motiu que ha d'estar interessat en que els seus fills, que són els homes del demà, no estiguin orfes d'aquells coneixements que els han de donar dret a intervenir d'una manera eficaç en la total transformació que, indefectiblement, han de sofrir totes aquelles institucions i organismes que, avui, són un entorpidiment per a l'avenç de l'humanitat.

MANEL JULIACHS

“MUNDIAL PALACE” Restaurant

CUBERTS DES DE PESSETES 3.50 eca de Comunicació i Hemeroteca General

ELS DIVENDRES, SOPA DE PEIX ♦ DISSAPTES, CUINA USUAL I VEGETARIANA

CONCERTS TOTS ELS DIES :: PORTA DE LA PAU :: BARCELONA

Els jornals i les subsistències

HEU'S-AQUI un tema interessantíssim, que temem no tractar prou bé. No sobren materials i ens manca molt de temps per a estudiar i exposar ben encertadament i amb els detalls necessaris ço que és podria i deuria dir sobre *els jornals i les subsistències*, especialment fent comparacions entre l'ahir i l'avui. Procurarem fer tot el que's pugui, demanant, per endavant, que'ls llegidors ens perdonin si la nostra tasca no'ls plau prou.

Hem dit que no sobren materials, o sigui estadístiques, i això és veritat, més que més perquè les que hem pogut veure tenen errors grandíssims. Caldria fer un treball pacient de mesos i potser d'anys, per a refer en els seus justos mitjos l'història dels salaris de la nostra classe obrera. I caldria fer-lo, arrancant al menys de mitjans de la centuria darrera. Aleshores es veuria clarament que la situació de l'obrer ha empitjorat en lloc de millorar en quan als jornals, comparats amb els preus de les subsistències.

Es un fet innegable que arreu d'Europa creix el malestar a conseqüència de la puja dels queviures, però en cap dels pobles civilitzats pren el problema una tant forta virulència com a l'Estat espanyol. La vida, ja que no cara, es fa quasi impossible, sobre tot en els països que formen part d'Estats com l'espanyol, que tenen el règim monetari a plata. Des de 1895, però particularment de 1908 cap aquí, els preus dels articles agrícoles i en general tots els de menjar, s'han encarit sense parar. Però mentre arreu d'Europa els salaris són més alts i han anat pujant proporcionalment, aquí han restat estacionats en sa major part. Ademés, el perfeccionament de l'agricultura ha pogut, en alguns llocs, atenuar la desproporció entre l'una cosa i l'altra. Per exemple: abans de la guerra, a París es menjava més barato que a Barcelona. I qui diu a París podria dir altres grans poblacions europees.

Sense anar tan lluny i no més arribant nos a 1880, ens trobarem que'ls jornals que regien en alguns pobles o Estats, eren així:

OFICIS	Espanya	Alemanya	Anglaterra	N. Amèrica
	Pessetes	Pessetes	Pessetes	Pessetes
Pagesos . . .	1'50 a 2	1'50 a 2	4 a 7'50	10 a 12'50
Minaires . . .	2'50 a 4	8 a 12'50	12'50 a 17'50	17 a 20
Metalúrgics . . .	3 a 5	2'50 a 7'50	6'50 a 7'50	12'50 a 17
Teixidors . . .	2'50 a 4'50	1'50 a 4	5 a 10	7'50 a 10
Paletes . . .	2 a 3'50	2'50 a 5	6'50 a 7	25 a —
Fusters . . .	2'50 a 3'50	2'50 a 5	6'50 a 7'50	20 a 25
Forners de coure pa . . .	2'50 a 3	2'50 a 3	3'50 a 4	10 a 12'25

La desproporció entre Espanya i Anglaterra és, com pot veure's, molt apreciable; ho és més amb Nord-Amèrica. Entre Alemanya i Espanya no ho és gaire, però mentre a Alemanya l'augment ha sigut molt pronunciat, arreu d'Espanya i Catalunya no ho ha estat tant de bon troç. No cal pas fer notar la diferència amb Nord-Amèrica. I aquesta desproporció ens du a dir algunes paraules

les sobre salaris crescuts. Potser una de les causes que motivaren l'augment dels jornals a Nord-Amèrica sigué la guerra dels vint anys i la depreciació que sofriren els bitllets i la moneda de plata, el qual obligà als industrials a donar salaris més crescuts per a fer possible la vida als obrers. Més al retornar la normalitat volgueren els patrons tornar les coses a l'estat d'abans, al que se resistiren, amb èxit, els treballadors. Els productors patrons cregueren que allò era la seva ruïna; més molt aviat caigueren del seu error, i diríem que una de les causes de la prosperitat dels Estats Units d'Amèrica del Nord se deu als jornals crescuts, que presuposen una major rotació de capital en el consum. No sé qui ha dit que la misèria només engendra misèria, més crec que això és un gran axioma.

Es un fet indiscutible que els jornals dels nostres obrers són inferiors als de la majoria dels països civilitzats. Si en 1880 estaven alguns al nivell dels alemanys, ara estan molt per dessota, encara que alguns hagin tingut alguna pujada.

Més hi ha altres causes que contribueixen a fer molt una altra la situació de l'obrer nostre i l'anglès, l'alemany, el francès, el nord-americà, el suïç, etc. El cooperatisme, en ses múltiples formes i aspectes, ha fet un bé immens als obrers que l'han vist implantat abundantment en els respectius països. Des de que Robert Owen, en el primer terç del segle passat, va conrear la cooperació com a mitjà de transformació social i els vintuit teixidors de Rochdale obriren la seva modesta cooperativa, no han transcorregut més que 68 anys, i ja Anglaterra té 1,581 cooperatives amb 2.805,548 associats. En 48 anys, és a dir, de 1862 a 1909, ambdós inclusivament, vengueren les cooperatives angleses per valor de 6,723.500,475 pessetes, i tingueren beneficis per valor de 4,944.417,475 pessetes. Amb tals beneficis s'han pogut fundar i sostenir cinquanta periòdics que vigilen sempre pel consumidor. El gran nombre de cooperatives han sigut el control dels preus de les subsistències, i els guanys han anat a parar a poder dels consumidors, ja en forma de beneficis col·lectius, ja directament en repartiments semestralment o anuals.

Al nostre obrer, per a manca-li quasi tot, li mancava aquesta eina de treball, lliberació i control del cooperatisme, però ara està ja definitivament encarrilat en aquest sentit. Certament la cooperació no és cosa d'avui a Barcelona, tota vegada que ja cap al 1882 sabem d'alguna cooperativa, però no havia mai tingut el valor definitiu que té avui. Hi ha actualment, a la nostra ciutat, 54 cooperatives, unes de consum (les més), altres de consum i producció i algunes de producció solament. La barriada que'n té més és Sant Martí-Poble Nou, amb 16; i la que menys, Sant Andreu, amb dues. Amb tot, encara que el nombre de cooperatives no és petit, el nombre de cooperatistes no és molt gran.

Tenim, doncs, que el nostre obrer cobra jornals més baixos que els de la majoria dels països

civilitzats i que per moltes raons no solament han augmentat com arreu les subsistències, sinó que l'augment ha sigut més pronunciat, conseqüència de l'endarreriment agrícola d'Iberia, de l'impost de consums i del sistema o règim monetari plata.

La minva de salaris — Salaris augmentats

Dues són les indústries que han ocupat fins avui major nombre d'obrers a Barcelona: la tèxtil i la de pintats. I les dugues, ho diem sense cap vacil·lació, han vist minvar els guanys. No vint, sinó vinticinco anys endarrera, un bon urdidor o urdidora guanyava, com a terme mig, de 32 a 35 pessetes; un bon teixidor o teixidora, de 28 a 32. Avui el terme mig més enlairat és: urdidor o urdidora, de 24 a 28 pessetes; teixidora (els teixidors els han anat eliminant de tot arreu, puix la dona és més feble i a propòsit per a deixarse atropellar més fàcilment), de 18 a 23 pessetes, tot semanalment. Un contramestre no guanyava menys de set duros, avui són molts que no més en guanyen cinc.

Fa uns vint anys que'ls pintadors de màquina cobraven vuit, deu i dotze duros setmanals. Avui són comptats els que guanyen vuit duros i molts que'n guanyen cinc i mig i sis.

Una cosa semblant ha succeït amb els filats, una de les branques de l'indústria tèxtil: els filadors no guanyen el que guanyaven dos decennis passats.

I sumeu, si us sembla, i veureu que els obrers d'aquestes indústries són a Barcelona molts milers, molts, 50 o 60,000, sense exagerar.

Al costat d'aquests hi ha els que han tingut augmentos en el jornal. Però ja veureu, ja veureu els augmentos. En molts oficis no passen d'una pesseta per dia de treball, i en alguns no hi arriben de bon troç. En canvi, resta com una vergonya, com un Inri clavat al front de la societat burgesa, la minva de salaris en els oficis o indústries de que parlàvem, i resta, ademés, el que no té un nom apropiat per a donar-li. L'explotació de la dona, duta ja al darrer grau per la competència ruïnosa i sense entranyes que se li fa des de les comunitats i asils religiosos.

Una cusidora de roba blanca, una brodadora, se defensava no fa molts anys sòus de 2'50 i 3 pessetes. Avui ha d'estar tot el dia damunt la màquina o el teler per arribar a 1 o 1'50 pessetes diàries.

Els salaris en 1895 i 1915

Com a terme mig, hem pres el de vint anys per a fer aquest estat comparatiu de jornals, perquè d'allí comença ja l'encariment de les subsistències. No podrà ésser tot l'extens que nosaltres voldríem aquest estat, per la manca de temps i materials de que parlàvem. Procurarem, amb tot, que sigui el més perfecte i extens possible, inquietant-hi el major nombre d'indústries i oficis.

Volem dir, abans, que procurarem donar la nota justa, per tal que ningú pugui titllar-nos de parcials, pecat en el qual no voldríem caure mai, amb tot i el nostre gran amor als que treballen. Segons les nostres investigacions, els jornals en 1895 i 1915 eren, poc més o menys, tal com detalllem en el gràfic de la plana següent.

Setze són els oficis i indústries que resten anotades, i dels setze, només 4 han tingut un augment de sòu que pugui considerarse una mica important; en alguns l'augment és insignificant; en altres està si fa o no fa al mateix nivell i en alguns, quasi la meitat, ha baixat en lloc de pujar. Per quines causes, tot això? No ho sabem, ni ho

TELEFON 3678

EL CENTRE

PREU FIXE

NOVITATS PER A SENYORA --- RONDA SANT PERE, 5

Rebudes les novitats per a la present temporada. Nous i variats models en BRUSES, BATES, ABRICS i VESTITS

Perfecció i puntualitat en els encàrrecs

volem saber. El fet és aquest i la veritat descarada del números diu més que totes les argumentacions i sofismes que'ns puguin oposar.

Oficis o Indústries	1895	1915	Diferència
	terme mig	terme mig	
	Pts.	Pts.	Pts.
Paletes, jornal per dia de treball	4'25	5'—	0'75 +
Fusters, jornal diari	4'—	4'75	0'75 +
Boters, setmana	30'—	30'—	0'00 =
Cerrallers (forjadors), jornal diari	9'—	6'—	3'—
Cerrallers (mecànics) jornal diari	6'—	4'50	1'50 —
Fundidors en ferro, jornal diari	5'—	4'50	0'50 —
Fundidors en bronzo, jornal diari	4'75	4'75	0'00 =
Lampistes, jornal diari	5'—	4'50	0'50 —
Teixits (contramestres), setmana	33'—	30'—	3'—
Teixits (urdid. i teixid.)	26'—	22'—	4'—
Estampats (pintadors a màquina), setmana	50'—	35'—	15, —
Estampats (demés obrers) setmana	22'—	24'—	2' +
Aprestadors-cilindrires	24'—	26'—	2' +
Filats (filadors), setmana	30'—	28'—	2' —
Filats (cardes, batans, metxes, manuals)	22'—	20'—	2' —
Pellaires, setmana	21'—	25'—	4' +
Carreters, jornal per dia de treball	3'50	4'20	0'70 +
Pintors decoradors, jornal diari	4'25	4'75	0'50 +
Peons de brigades, jornal per dia de treball	2'25	2'75	0'50 +
Pagesos jornalers, jornal per dia de treball	2'75	3'25	0'50 +

Es segur, i també ho sabem, que altres oficis guanyin avui jornals i setmanals majors que no guanyaven en 1895. No ho neguem, però sí que s'ha de fer constar que els augments no són superiors als dels oficis que van en l'estat que precedeix. Però també podem assegurar que hi ha alguns altres oficis o treballs que'l preu de la mà d'obra en lloc de pujar ha baixat. Citàvem en altre lloc, com exemple, a les cusidores de roba blanca i brodatores. Podeu estar segurs que no són elles soles i que entre els centenars d'ocupacions que la vida moderna aplega en les grans

ciutats trobaríem més d'una dotzena d'oficis o indústries que no guanyen el que guanyaven en aquella data.

Les subsistències en 1895 i en 1915

S'ha dit repetidament que els preus dels queviures han pujat desmesuradament. Els números que precedeixen a aquestes línies ens ho diuen. Tant els que's refereixen a 1895, com els de 1915, són de preus que regien als mercats de la nostra ciutat. Una aclaració preventiva: en 1914, abans de la guerra, els preus eren, si fa o no fa, els mateixos d'avui.

Els preus de les subsistències, comparats els anys 1895 i 1915, són producte de dades oficials, però respecte'ls de 1915 hem tingut la precaució de comprovar-los i no hi ha cap mena d'exageració. Si de cas hi és, serà tan petita que ha escapat a la nostra mirada. Com els llegidors podran veure, de 29 articles que anotem, els de consum més corrent entre la classe treballadora i mitjana, només un ha minvat de preu, els sigrons; un és conserva igual, les mongetes; però tots els restants han sofert pugues que oscil·len entre el 8 i el 110 per cent. El peix fresc, sobre tot, ha sofert una pujada grossíssima: classes que abans es venien a cap preu, com el barat, la sardina i el pop, avui, hi ha dies, ara, que en els mercats s'arriben a pagar a preu de carn. El mateix ha devingut amb el menudall. Articles que anys endarrera gairebé comprava ningú, avui se vénen a preus inverossímils.

I per aquest ordre tot el demés. Aquelles coses que més consum l'obrer, totes o quasi totes han tingut un fort augment, amb tot i algunes desgravacions que no més han servit per a que uns quants agiotistes vegessin créixer els seus negocis i guanys.

Desnivell manifest entre els guanys, els preus dels queviures i els lloguers

Heu vist que ço que en aquestes columnes s'ha dit és una gran veritat, una veritat indiscutible: que hi ha un desnivell horrible entre la puja que han fet els queviures i la que han fet alguns salaris. En les subsistències l'augment va de un VUIT PER CENT A UN CENT DEU PER CENT i en canvi en els salaris va de un NOU PER CENT A UN DOTZE O TRETZE PER CENT. Però comteu, además, que hi ha salaris que estan estacionats, que altres han baixat i que'ls lloguers de les cases han augmentat per la seva part. Es dir, per un costat les exigències del viure creixen desmesuradament i per l'altre els guanys són quasi iguals als de 20 i 25 anys endarrera, quan no són més baixos.

Per altra, part a Barcelona, com podeu veure, encara és possible que hi hagi homes qual treball de 9, 10 i 11 hores sigui recompensat amb 2'75 pessetes i 2'50, com els peons de brigades.

En una paraula. El presupost del nostre obrer és completament impossible. Perquè no n'hi ha prou amb que molts dels salaris siguin sòus de fam, sinó que heu de pensar que, peons de brigades, paletes, carreters, pagesos-jornalers i alguns altres, qual treball se realitza moltes vegades a l'aire lliure, no poden guanyar el seu jornal per causa del mal temps molts dies de l'any, el qual vol' dir que'ls seus guanys efectius són més petits del que a primera vista sembla.

I no volem dir més. Els materials aportats a aquest número extraordinari de LA NACIÓ ens donaran amplíssima matèria per anar parlant de la vida de l'obrer amb veritable coneixement de causa i sense que ningú pugui dir-nos que nosaltres i ells no tenim raó.

PERE DE PRADES

JOVES EL·LEGANTS: Per a vestir be a la
SASIRERÍA D'A. BERNET I ROIG
AVINYÓ, 4, PRAL. DRETA

GUAITA

L' Estat, el govern de l'Estat, hauria d'ésser el poder moderador entre'ls diversos organismes que'l componen, la força ideal qui arbitrés, justament, totes les qüestions iniciades entre les variades classes socials. Emprò com que a Espanya tot és fictici, car fins el propi Estat no es fonamenta en raons de voluntat sinó en accions de força, no és una sorpresa per als que serenament i pas a pas seguim l'actuació governamental espanyola, que seguidament se trobi, aqueixa, subjecta a una infinitat de conveniències que'l fan, gairebé sempre, aparèixer com enemic de classe determinada o bé com defensor irreductible, segons el cas i les circumstàncies aconsellin.

Com és fàcil de comprendre, el Govern de l'Estat, fonamentat arbitràriament, precisa una força capaç de sostenir-lo, a pesar de les virulentes escames dels contraris, i fins ara, no han trobat altre mitjà que l'apoiar decididament els potentats contra els humils qui han tingut la brava gosadia de reclamar remuneracions justíssimes i la bel·ligerancia social que se'ls vol negar i se'ls nega sempre que's pot.

Se comprendrà l'acció: A Espanya, en general, no hi ha ideologies ni aspiracions encaiminades a una plenitud de vida espiritual ni solament a aconseguir un major benestar col·lectiu, i és per això que en les tenebres de la política s'ha decidit fallar sempre les qüestions a favor del fort i contra el feble.

Indubtablement que, tractant-se de l'Estat espanyol, la part feble és sempre la que figuren els ciutadans més humils, els que no tenen el vot en els Parlaments ni influències en els governs civils.

L'Estat, és clar, procura fer-se adeptes en tots els ordres de la vida, però, opressor com és, despòtic com és, no ignorant que la seva desviada obra ha obert ferida en l'espiritualitat i materialitat del sentiment ciutadà que, en lloc de respectar-lo com emparador dels seus drets, l'odia com conculcador de les ciutadanes voluntats, ha fet, en algunes ocasions, simulacres de protecció als obrers manuals, quals proteccions s'han convertit en nous dogals a l'esclavitut soferta, com per exemple la qüestió de la vaga dels teixidors, que's resolgué aparentant una protecció als obrers i ha resultat un nou engany del centralisme,

En resum, al parlar dels governs de l'Estat hem de dir, que, sostenint-se ells mercè a les condescendències d'altri, mancat de força pròpia, no és possible, sense exposar-se a un segur incompliment, creure en la eficacitat de la seva acció, car sempre ens pot succeir el de Reus en la vaga d'ara, que mentre el Govern d'Espanya permetia als fabricants prenguessin els acords que tinguessin per convenient, coaccionava els obrers arribant fins a empresonar als seus comissionats.—F.

Articles	1895	1915	Diferència
	Pts.	Pts.	
	Pts.	Pts.	Pts.
Una gallina	6'—	7'25	1'25 +
Un pollastre	4'—	5'50	1'50 +
Un colomí	1'25	1'50	0'25 +
Un kilo de carn de bou	1'80	2'75	0'95 +
» » » moltó	2'—	3'—	1'— +
» » » cansalada	2'25	2'50	0'25 +
Una dotzena d'ous	1'40	1'80	0'40 +
Un kilo de bacallà sec	1'—	1'50	0'50 +
» » » sardina fresca	0'50	1'10	0'60 +
» » » pops	0'55	1'15	0'65 +
» » » burrus	0'75	1'75	1'— +
» » » boga	0'50	1'25	0'75 +
» » » barats	0'60	1'50	0'90 +
Un cervell de moltó	0'20	0'50	0'30 +
Una llengua de »	0'15	0'35	0'20 +
Un kilo de fetge de porc	1'—	2'—	1'— +
» » » ronyó »	1'10	2'50	1'40 +
» » » llard-blanc	2'—	2'50	0'50 +
» » » llard de la caldera	1'60	2'—	0'40 +
Un litre d'oli 2. ^a	1'25	1'60	0'35 +
Un kilo d'arròs	0'60	0'95	0'35 +
» » de patates	0'15	0'25	0'10 +
» » » sigrons secs	1'25	1'05	0'20 =
» » » mongetes seques	0'60	0'75	0'15 +
» » » pastes per a sopa	1'—	1'—	0'00 =
» » » pa de 1. ^a	0'38	0'50	0'12 +
» » » » 2. ^a	0'32	0'43	0'11 +
Una arroba de carbó vegetal	1'60	1'90	0'30 +
Un kilo de sabó	0'85	1'—	0'15 +

MODES I MERCERÍA
DE MASIA I DELCLÓS, S. en C.

Brodats, Pintes, Sedes, Gasses
Cintes, Botons, Agulles, etc.

PREUS INCOMPETIBLES - HOSPITAL, 21

El cooperatisme, ideal de l'avenir

El bon camí.—Cerquem el benestar de la família humana començant cada ú per on vegi que la manca de llibertat i benestar més esclavitzí l'home, puix, en aquest principi de lògica defensa se fonamenta el principi de la nostra fretura, com a catalans, de més llibertat per a nostre poble, que com més lliure sigui, més també ho seràn els seus fills.

És endebades el cercar noves ideologies, car perfeccionant, tot practicant-les, les més humanament lliberadores és com esdevindrà quelcom més plaent la vida, ço que avui té un valor molt relatiu.

L'ideal sintètic en ço que's refereix a ètica social és indiscutiblement el cooperatisme.

Poixança del cooperatisme.—El cooperatisme augmenta constantment en força, apropiant-se a trenta mil·lions el nombre dels seus adeptes, oferint cada dia més belles realitats, mentre altres modalitats socials caminen vers la seva decadència i total desaparició.

El cooperatisme és l'ideal de l'avenir, l'únic que pot socialitzar la terra, a la que tots tenim dret, i sols pel mitjà d'ell l'home assolirà el just guany del seu treball; el cooperatisme abaratirà la vida i farà assequible a tots els homes la ciència dels humans coneixements, instruint a les multituds, avui condemnades al més primitiu abandonament i a sofrir tots els dolors.

Per a no dir, un cop més, ço que ja hem escrit de cooperatisme, preferim expandir noves que són força encoratjadores i ens ofereixen tema d'actualitat.

El cooperatisme davant la guerra.—La guerra actual ha ofert bells exemples d'això que deixem dit. Institucions que semblaven definitives i principis acceptats com axiòmatics s'han enderrocat, a l'igual que les sòlides fortaleses, a l'acció demolidora dels moderns enginyers de guerra.

Apart de l'alta revisió de valors sociològics que els fets van oferint i de l'afirmació dels sentiments nacionalistes, amb el regoneixement del dret de vida als pobles petits, donarà i ja dona lloc a pasalar als més incrèduls la ferma consistència del cooperatisme.

Cridats a les armes els homes joves productors, se considerava imminent la fallida de

les grans cooperatives, que compten amb importants capitals, col·lectius emperò.

De primer antuvi, al nacionalitzar, els grans Estats, les seves indústries, l'interès col·lectiu ha vençut l'individual.

El Govern anglès pensà en les importants cooperatives del país, i el ram de guerra feu un assaig encarregant dotze mil parells de calçat al Magatzem a l'engròs de les Cooperatives d'Escòcia de Shieldhall, i quaranta mil vestits de kaki al Magatzem a l'engròs de les d'Anglaterra. Rebuda la primera partida, tot seguit ne demanaren més, i, fins fa poc, les cooperatives han entregat encara deu mil trajes diaris. També han servit a l'Administració Militar cinquanta mil camises en una setmana, quaranta mil cobrellits i grans partides de conserves de carn, verdures, fruites, tè, galetes i altres productes alimenticis.

El fet més remarcable, però, és que el ram de guerra ha trobat *tant excel·lents els articles en preus i qualitats, que els tipus servits per les cooperatives han estat adoptats com a model per a fer les compres als altres proveïdors particulars.*

I com que les cooperatives tenen el treball ben regularitzat, paguen sòus equitatius i els beneficis van a engrassar el capital col·lectiu. Heu's-aquí com uns fets que semblaven donarien un cop mortal al cooperatisme l'han afavorit i, ademés, han pogut ocupar als seus obrers i a molts altres sense feina, produint bo i barat, mentre que els particulars, allí i per tot, aprofitant l'ocasió han atropellat les lleis del treball, han exigit més hores de tasca als seus obrers i han arrodonit un bonic negoci, en beneficis particulars.

Fets benefactors del Cooperatisme.—El Cooperatisme anglès ha fet més, encara, a profit de les víctimes de la guerra.

La Cooperativa Escocesa al per major, ha posat a disposició dels fugitius belgues el seu Castell de Caldewood i ha convertit en hospital per a ferits de guerra una altra de les seves grans propietats.

La Cooperativa Anglesa a l'engròs, ha transformat en hospital de sang la seva magnífica propietat de Chalzeley al Lancashire.

Totes les Cooperatives angleses han obert suscripcions per als fugitius belgues i anglesos pobres, recollint prop de 4 mil·lions, i ha treballant eficaçment per a no arribar a la puja dels preus dels queviures, recomanant als seus inscrits no comprar més que de costum, davant del pànic dels primers moments, i evitant que's retiressin els cabals depositats al Banc Cooperatiu, garantint que són tan segurs com depositats al mateix Banc d'Anglaterra.

A Rússia, el Cooperatisme agrari és qui ha organitzat els serveis i socors, segons les necessitats de la guerra.

A Bèlga l'Unió de Cooperatives de Consum ha obert cuines populars on han alimentat de 20 a 30 mil persones.

A Alemanya, les Cooperatives denunciaren als agiotistes que, aprofitant les circumstàncies, es volien fer els seus publicant a l'efecte llistes amb els preus dels seus articles al costat dels preus dels acaparadors, que's vegeren obligats a reduir les seves tarifes.

A França, Austria, Suecia i Noruega, s'han solidaritzat per evitar la competència i la fallida, auxiliant-se moralment i materialment, contribuint, no poc, amb suscripcions i serveis gratuïts, a auxiliar a les víctimes de la guerra. Quan es creia que'l Cooperatisme sofriria un cop mortal amb la guerra, ja veïeu el bé que ha fet a l'humanitat. El que li fa en temps de pau, no cab en aquest ràpid treball.

A Bèlga, es deia que el Cooperatisme era la vaca de llet del socialisme, això és: que la poixança de les associacions obreres, els mitjans de defensa i elements culturals, sortien del Cooperatisme, i fins, en molts països on, molt justament, l'Estat no subvenciona cap religió, són moltes les que viuen del Cooperatisme.

Pensin els estaments obrers, allunyats encara d'aquest humà ideal, això que a gratient es deixen perdre de no fitar els ulls vers el Cooperatisme mentre esmercen llurs energies en lluites polítiques que de veure-les realitat, el més que'ls poden donar és un canvi d'amo.

No dubteu que el Cooperatisme és l'ideal de l'avenir.

J. GRANT I SALA

Tallers Gràfics

Josep Sabadell & C.^a

Stat. en Cta.

Obres de text = Revistes = Periòdics
Fascicles = Catàlegs = Circulars = Factures = Talonaris = Memoràndums = Esqueles mortuòries = Targetes i tota mena de treballs comercials

Casa especial per a Carnets = Calendaris i Etiquetes en relleu

Mostruaris de totes menes i Llibres ratllats Relligats de luxe i econòmics

Mallorca, 257 bis-BARCELONA

TELEFON 7210

ANUNCIANTS

«La Nació» es la publicació nacionalista de : : més llarg tiratge : :

US CONVÉ ANUNCIAR-HI

COMITÉ DE PREMSA DE LA UNIÓN CATALANISTA

Nombre actual d'abonats a
RENAIXEMENT i LA NACIÓ

1028

Nombre de sotscrits a la cooperació de 50 ptes.

93

MIGRANYA,

DOLORS NEURALGICS,

FEBRES, Etc.

SE CUREN AMB

KALMINE

En venda: Centre Productes Farmacèutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia.,

Biblioteca de Comunicació J. SEGALA Farmacèutica General

Al detall: En totes les farmàcies
CAPSES D'UN CATXET: 35 cént.

Els infants al taller i a la fàbrica

UNA de les explotacions més iniques i revoltadores que'l present estat social comporta, és la que dels tendres infants es realitza en el tèrbol ambient dels grans fogars de l'indústria i del comerç.

A l'hora que la llur primerenca vida és espiritualment naixenta, solament alligada per una educació que no ha pogut pas passar de rudimentària en la tot just iniciada acció de l'escola, o que fins i tot mancada d'aquest petit afinament—car els governants de l'Estat espanyol no s'avergonyeixen ni senten la pesantor de l'oprobri d'haver de legislar per a la regularització del treball d'infants de deu i de catorze anys que no sàpiguen llegir ni escriure—sense altra experiència que la d'un viure de carrer, airejat per tots els corrents d'una immoralitat que té la font en les altes esferes, capaços de desvirtuar i de corrompre les sanes llavors de bondat i d'honradesa existents en la més pura de les ànimes, els fills dels nostres obrers veuen obrir-se al llur davant la porta de l'obrador o de la fàbrica, com una gola monstruosa i mai assadollada, que menaça xuclar tota la virior que tot just arma de les primeres elementals fortituds el llur còs i el llur esperit, per a abandonar-los insensiblement a l'hora que la llur vida minvi, posats en un laçament de totes les virtuts vitals, miserios i decrepít.

Als deu anys, la legislació espanyola fixa l'edat en que'ls infants poden ésser contractats per al treball. Un any abans, als nou anys, per als qui sàpiguen ja llegir i escriure. I en veritat, és suficient un certificat del pare agobiats pel clam imperios de totes les necessitats de la família, que salví, sols sigui aparentment, la responsabilitat de l'amo, acreditant que la criatura té completa l'edat reglamentària, perquè infants de set o de vuit anys siguin junyits a un treball d'indústria.

A l'hora que'l seny comença a il·luminarse de rosades clarors, a l'hora de les primeres il·lusions infantils, quan en l'alba intel·ligència dels petits hi és promogut amb un entusiasme puríssim el conlligament i la coordinació de les primeres idees, ve per als fills dels nostres obrers el treball dur i implacable de la fàbrica o del taller, a neulir la creixença de les naixents virtuts i a deformar per la fadiga el desenrotllament del llur còs animat per les aubes de l'adolescència.

No són per a ells les rondalles de prínceps hardits i de desencantaments que captiven i atreuen l'interès d'altres mainades més venturoses. L'angunia, l'angoixa inhumana, el continuat turment per a la solució del tràgic problema de posar menjar a taula i de preservar-se en el possible de les rigorositats dels temps, preocupació constant que enterboleix amb una calitja de dolor l'ambient de les nostres llars obreres, és en les hores de la llur estada a casa el neguitós company que fa obrir exageradament, en un daler d'escrutar el primer pressentiment de dolor moral que'ls arriba a l'ànima, els llurs ulls brillants i furgadors, fets per a descloure's a la vida en l'admiració de més dolces fantasies i de més meravelloses imatges.

I si aquesta és la llur ventura casolana, en l'obrador, ple de severitats per a la desordenada gràcia dels llurs instints ineducats encara, no reb el llur esperit altre reconte d'il·lusió i d'infantina glòria, que'l parloteig monòton i sord de la mecànica disciplina de l'obrar, sorollosament atuïdora.

Solament mentre dormen poden els pobres infants gaudir la visió d'una felicitat merecida. Solament en la blanquit dels somnis hi ha per a ells justícia a la terra.

Mentre els infants dels nostres obrers somnien, amb el còs aplanat per la fadiga d'un treball impropï de la llur edat i superior a les llurs forces. Amb quina fantàstica figuració i amb quin extraordinari aspecte deu presentar-s'els la reivindicació de la llur vida, mereixedora de tant d'amor i de tanta de cura com la vida dels fills de l'amo que un dia han vist a través dels finestrals de la quadra polsosa, que, ben polits, vestits amb riquesa i portant cada un la joguina de carrer predilecta, anaven a cercar el pare llur per a que'ls duqués a passeig i a divertir-se, mentre ells, els petits obrers, havien de restar allà dins amb les mans i la cara brutes per les exigències del treball i sense l'esperança que, en sortir, els llurs pare i mare poguessin oferir-los altre present que, si la pesantor de la jornada no'ls havia llevat l'humor, la pobre sol·licitud del llur gran amor torturat una vegada més per l'haver de veure el tendre fill, sotmés, per les inel·ludibles obligacions del sosteniment familiar, a la feixuguesa d'un treball retribuït amb un escarni a la llur pobresa econòmica! Quina resplandent brillantor d'imatges deu pendre en el blanc esperit dels infants en somni, aquest anhel de possessió del benestar que és just que a la terra gaudeixin tots els homes!

I aquests infants, seràn els homes de demà. A través de la tortura de l'injustícia social, el llur còs i el llur esperit d'home o de dona aniràn performant-se amb més o menys dolor, amb més o menys fortitud, complint el sagrat manament de la vida. El que en la llur infantesa foren somniosos anhels, a l'encarnar-se en la consciència llur en fórmules de justícia,

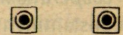

devindràn demandes imperatives d'equitat social.

Còm, els que ara escatimant-los el fruit de llur esforç els fan anguniosa la vida, podran després condemnar la no existència en els nuclis reivindicadors, de sentiments, de serenitat i d'humanitat, que ells hauràn sigut els primers de destruir-los en l'insana i egoista absorció del treball de tots, tan sols en profit d'ells, els privilegiats de la riquesa?

La burgesia, amb la seva acció infamant d'explotació de l'infantesa, sembla en els tendres cors una llavor funesta germinadora de reabilitacions violentes, que, si un dia esclataven en gestes tràgiques, fóra molt trist i deploable, però a ningú més que a ella podria fer-se'n càrrecs.

M. ALCÁNTARA I GUSART

L'obrer invàlid

ESGUERRAT o impossibilitat, l'obrer invàlid pateix una de les més doloroses desgràcies de la vida. Sofriments físics i morals fan d'ell un objecte de continua tortura. Ja només viu per sofrir. Tot és fosc a son entorn, i adins séu també...

L'invalidesa és per a tothom una tragedia. Però per a l'obrer és una tragedia més cruel i més dura. Li lleva la seva riquesa única: l'apetit per treball. I les misèries del séu estat no poden ésser alleujades pels diversos recursos socials i científics que estan a l'alcanc dels qui posseeixen una suficient fortuna.

La riquesa no és la felicitat. Però la pobresa agrava la desgracia. Els rics sovint són infelços. Però quan ho són els pobres, ho són més. Menys fàcils per a ell les alegries del viure, més menaçat i més castigat, pels dolors humans, el proletariat s'emporta la part major de les tristesses del món. Cau damunt d'ell la desgracia en una proporció superior a la que li correspondria.

L'obrer invàlid és el dolor vivent. Si no té ningú que'l sostingui, acaba de passar la vida en el fosc aïllament d'un asil. Si té qui el sostingui, per amor o per deure, ell pateix horriblement de saber que és una càrrega. El dia que ha quedat inútil, ha esdevingut per ell una mitja mort. I la mitja vida que li resta, és la vida torturada i ombrívola del condemnat sense esperança.

Noble vida de treball trencada i desfeta, la vida de l'obrer invàlid haurà d'ésser endolcida en la societat millor que l'evolució del món prepara. Tots els mitjans materials i espirituals de la societat han d'ésser dedicats a l'alta i fraternal tasca de posar en l'ànima dels invàlids la major claror d'alegria possible. S'els ha de treure de damunt la menaç de la fam. S'els ha de lliurar de la visió de l'asil. S'els ha de fer sentir l'afecte dels altres homes, llurs germans.

En la societat d'ara l'obrer invàlid és una desferra, una nosa. No li són ateses les necessitats econòmiques. No li són respectades les dignitats de l'esperit. Heu's-aquí, per part de la societat, el més repulsiu desagraïment i la més vil covardia. La més vil covardia, hem dit, perquè l'invàlid no pot ni pendre venjança de l'injustícia. Bull l'ira en son cor, i els seus braços no poden alçar l'ensenyà de les justicières revoltes...

A. ROVIRA I VIRGILI

L'OBREER MALALT

DAMUNT d'aquestes mateixes planes de LA NACIÓ, en Pere Casals ens ha dit, amb objectivitat precisa i justa, com eren de limitats i misèrrims els recursos de la família obrera, donats els salaris de fam que's paguen i les despeses que reclama la satisfacció de les necessitats més elementals i primaries: habitació i alimentació. I avui, la satisfacció d'aquestes necessitats és possible mentre salut hi hagi, que quan aquesta manca i la malaltia entra a la llar obrera, si no s'ha acabat el pa a taula, s'ha de dosificar com si fós medicina que's deu pendre amb precaució, puix tots o la major part dels ingressos s'han d'invertir en el guariment de la malaltia, que per poc llarga que sia ho farà gastar tot, el que's té i el que no's té.

Hi ha encara qui s'atreveix a recomanar l'estalvi a l'obrer i qui, agravant les coses amb un cinisme desconcertant, li fa retret del que's gasta per esplai—a aquest sols hi té dret la burgesia—i l'acusa d'ésser ell mateix el culpable de la seva situació enguniosa, perquè no ha sapigut ésser previsor mentre estava bó per quan vinguessin els dies tristos i les situacions compromeses, com si no fés rabia veure que s'aconsella previsió a qui està dominat pel neguit, per la obsessió d'haver d'atendre a ço que és essencialment indispensable: al pa de cada dia, i que la iniqua organització social del règim capitalista fa que per a la majoria dels homes estigui a mercè de qualsevol contingència.

En altres llocs on una burgesia cauta però miope ha cregut que una astuta política de reformes i millores socials, inspirada en el més fret egoisme, havia d'abatre el socialisme—com si aquest fós un estret i limitat ideal de comoditat i no un ideal de perfecció i de justícia,—ja fa temps que no s'hi senten les prèdiques estèrils i humillants, les exhortacions hipòcritament paternals a l'estalvi. En combinació la iniciativa particular i l'acció dels organismes estatals, hi han creat nombroses institucions que assegurin un mínim d'assistència—l'esquifiment moral inherent al règim capitalista amb això es conforma—a l'obrer si la malaltia el colpeix. Les assegurances contra la malaltia, les cases de salut, les cases de convalescència i repòs, les clíniques per malalties de cirurgia, els sanatoris per a tuberculosos, etc., són institucions que ajudaran a l'obrer el dia que perdi la salut.

L'obra que en aquest sentit s'ha fet a Catalunya és gairebé nul·la. Únicament l'iniciativa privada ha fet quelcòm i ha sapigut arbitrar mitjans que facin menys dura i cruel la situació a l'obrer malalt, més aquests mitjans són ben insuficients. Vegeu sino les Germandats, que per poder subsistir han de posar un tal nombre d'excepcions al compromís d'assistència, que de fet queden excluits de l'auxili aquells malalts que per la llarga duració de la malaltia més necessitats n'estàn. Si amb els recursos propis i amb l'ajuda de la pensió de la Germandat pot quedar-se el malalt a casa, no per això és possible assistir-lo amb la cura que una terapèutica escru-

pulosa i una elemental higiene reclamen. Vegeu com són d'horrídes i d'infames les cases de les nostres barriades obreres. Materialment, no hi ha aire per respirar. Si elles són, vergonyosament, una causa de malaltia, si en el capítol dels agents provocadors de malalties tenen, en els llibres de Medicina, un lloc llegendat guanyat, si en elles hi falta tot, com hi pot ésser assistit un malalt? On és l'habitació suplementaria destinada a ésser utilitzada només en cas de malaltia, que permeti un restaurador repòs i un discret aïllament? On és la instal·lació de bany—sense la qual les ordenances municipals no haurien d'autoritzar la construcció d'una casa—necessària i digna quan s'està bó, i d'ús imperiós en nombroses malalties? Com podrà atendre el malalt la família i quin consol moral podrà donar-li, si tota ella ha de contribuir al propi sosteniment, si el salari de tots és imprescindible per a equilibrar un presupost que quantes vegades sols permet una racció d'entreteniment de la gana i de la misèria?

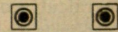
Quan el malalt ha de sortir de casa no li queda més recurs que demanar el seu ingrés a un hospital. Aquesta institució, filla de la caritat, té entre nosaltres una significació pejorativa ben justificada, perquè dintre d'ella rares vegades s'hi troben fusionats, confosos, ço que és imprescindible a una assistència altament humana i digna: la tècnica i la pietat. Nosaltres no som pas contraris de que moltes malalties es cuidin fora de casa; és més, creiem que moltes d'elles trobarien una assistència més adequada i més intel·ligent fora del clòs familiar que dintre d'ell, però possem com a condició essencial que en el lloc on un malalt s'hostatgi mai no hi manquin ni la perfecció tècnica ni l'esponjosa pietat.

Els qui hem freqüentat els hospitals sabem com se desconeix l'alt respecte que's deu a un home malalt i com no hi ha sensibilitat per les més llegendades exigències; sabem que la caritat sectària, sia o no sia oficial, deixa tan cantelluts i freds els esperits que no's vacil·la gens en retreure al malalt el favor que se li fa i en fer-lo participar en rituals que pugnen amb la llibertat de consciència—encara s'ha de dir això;—i sabem també, oh pràctics manfoses! que la caritat, plena d'incomprensions en lo moral, és impotent i inoperant àdhuc en ço que's refereix a l'assistència purament material, puix no reïx pas a evitar falles i deixadeses que un elemental amor de l'ofici seria suficient per a que no's produïssin. Es que la caritat deixa opaques i intactes franges de l'esperit que sols la lúcida noció del deure social fa vibrar, que sols la lliure acceptació de les exigències de l'ideal col·lectiu il·lumina. La caritat és, socialment considerada, ineficaç i humillant, ni que fent-se laica es digui beneficència o assistència.

Sols un sentiment clar i agut de les responsa-

bilitats socials, sols una voluntat de subjecció a les normes de la justícia social seràn eficients per a que les corporacions públiques i els organismes estatals s'imposin del deure que tenen de crear totes les institucions que assegurin a l'obrer malalt, no per favor ni tampoc per protegir-lo, sinó perquè és obra de justícia i de dignitat, l'assistència completa i perfecta a la qual tot home té dret, que una consciència social afinada no pot pas accontentar-se, com ara, amb que aquestes institucions reuneixin condicions mínimes, desconeixent per mequinea sectors importantíssims de la vida de l'home, sinó que ha d'exigir la màxima perfecció, per tal de restar coherent amb els postulats que's deriven de la magna afirmació de la personalitat humana.

SALVADOR VIVES

Del matrimoni obrer

ARA passa l'home admirable a qui les nou hores de treball monòton i rutinari no han deixat rastre de fadiga. Dreta la testa, el front clar, l'esguard tranquil, damunt la corpulència d'un còs àgil i molsut, amb un caminar rítmic i segur, passa com l'imatge de l'humana fortaleza, com el testimoni de la resistència i immortalitat de l'especie.

Aquest home té un objecte: el seu caminar és pausat però no indecis. S'endevina que porta un fi i que l'executa sense nerviositat ni displicència. Fa el seu camí; compleix el seu destí sense impetus ni vacil·lacions. I quan s'atura, no's trenca l'harmonia que l'acompanya. Ha arribat a terme, però interiorment no hi ha hagut canvi. Ara s'assèu al costat de la seva promesa, sense pompositat, ni cerimònia. Ara parla sense emfasi, sense torturar l'imaginació, sense provocar esclats passionals. I l'idili no's renova, l'idili, senzillament, continua.

Continúa la clara visió de l'amor que's uneix. Continúa encisant la pensa llur, la perspectiva de la llar que han de fundar. Continúen nadant els llurs sentits en les sensacions, alhora dolces i doloroses, dels fills que han de portar a la terra. La vida passa per ells en una suau i constant palpatació, amb una força eternal i ininterrompuda, sense prodigi ni misteri, sense pompa ni gloria, com una llei, com una vibració, com una línia continua, com una suau i obgectiva successió de causa i efecte.

No s'aturarien a meditar quines oportunitats la vida reserva per als fills que han de venir. Ni volen guaitar en les tenebres d'un dia, sense pa, ni en l'abim de la lluita formidable per a sostenir el dret a l'amor que la societat els regatejaria un altre dia. Quan l'hora arribi, lluitaràn, i del fons d'aquest llac silenciós i reposat n'eixiràn les més excelsas energies. L'univers no ho ignora. De l'arrel d'aquesta planta fornida que és el món del treball, ne broten totes les virtuts humanes. A la societat no li queda altre esperança que les reserves d'aqueixes penses inèdites, d'aqueixos cors generosos.

Interessa als col·leccionistes

AQUELL QUE SE SOTSCRIGUI A LA NACIÓ PER UN ANY, SE LI REGALARÀ UNA COL·LECCIÓ DELS NÚMEROS APARE-
:: GUTS FINS A LA DATA ::

BRICHS-ARCS, 3-BERRETS

ULLS DE POLL I TOTA MENA DE DURICIES DES-
:: APAREIXEN ALS POCS DIES USANT ::

EXTIRPA-CALLOS

De venda, al preu d'una pesseta ampolla en totes les bones farmàcies i en la d'en M. OLIVER, HOSPITAL, 2

FABRICA DE GUANTS

DE PELL I DE PUNT
DIPOSIT DE MITGES Y MITONS
Biblioteca de Comunicació
(CLASSES SELECTES) general

Vendes a l'engros i al detall
JUNQUERES, 12, PRINCIPAL

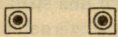
I si'ls hi pregunteu a n'ells, ells no us respondran pas. L'instint els guia. Ai del dia que l'instint els abandoni! Cerquen muller i per amor s'uneixen. Per amor engendren fills i per amor treballen, acomplint el doble esforç de treballar per ells i pels altres. Ells ho saben. Tenen clara consciència de que les seves espatlles sostenen tot l'edifici social i que tot el que belluga sobre d'ells és misèria i farsa. I quan s'obra una llar obrera, s'obra una flor exquisida; s'obra un temple de pura i sacrifici; s'obra una urna de fidelitat i de sana ventura.

La societat balafia el tresor més gran de la terra, deixant que pugui escala amunt, cap a les humils llars obreres, la perversió que la consum. El menys que podria fer fóra cercar el camí d'allunyar d'aqueixes llars la tragedia del pauperisme i l'indigència. Si la llar obrera surteix al món de tot, el més simple càlcul aconsella assegurar una producció sana i robusta. I aquest primer pas, que s'aconseguiria amb un desplaçament del sistema tributari, garantiria el desenrotllament progressiu de la raça, perpetuant i multiplicant la llavor escullida.

Ara, el nostre home conserva encara l'equanimitat i la ponderació del que lluita amb ventatja, perquè la seva potència física sobrepuja a totes les forces adverses. Per això el matrimoni obrer és, encara, la déu de tota riquesa social. Per això el matrimoni obrer és encara possible. Temps a venir, no ho serà, si el remei no s'aplica aviat. Creixen les ombres en la pensa de l'home a qui se li roba fins el més sagrat, el fruit del seu amor. Si no té força per a rompre les lleis, pitjor per nosaltres. El dia que abandoni la lluita, el dia que s'entregui, serà el dia que la seva degeneració moral i física l'haurà portat a la conclusió de que'l matrimoni és un esclavatge més i el posar fills a la terra és poblar asils i hospitals. Si li resten energies, abans posarà el cap en una engravació que engendrará fills per a que siguin devorats pels llurs germans.

Ara com ara l'idil·li continua. I si en el pit d'ella s'hi ofega el neguit de pensar que algú dia el govern pot arrabassar-li el fruit de les seves entranyes, en el pit d'ell hi guspireja l'esperança de que'ls seus fills seran més lliures, de que'ls seus fills veurán l'arribada del triomf.

M. SERRA I MORET

Un aspecte del treball de la dona (*)

EL treball de la dona és un tema molt complexe. Però nosaltres ens anem a referir a un aspecte primordial i ho farem de la manera més llisa i clara com a fruit d'observació, que més d'una volta ens ha fet enarborar els nostres sentiments de dignitat. El fet consisteix en la grossa injustícia que representa el que la dona, treballant les hores de jornal acostumades, no obtingui una compensació que li permeti el més essencial per a la vida. És veritablement injustificada aquesta desventura a que està sotmesa la dona treballadora.

Als obrers del camp i de ciutat, el règim capitalista els paga un salari mínim que no significa pas el *el dret a l'existència*, unint-lo amb totes les altres garanties; però aquell salari, en el sistema jurídic actual, representa

(*) En el present número de LA NACIÓ no s'hi tracta, especialment, el treball de la dona-proletari, perquè serà objecte de la nostra atenció en un proper número extraordinari que, completament dedicat an aquest tema, pensem publicar.—N. de la R.

l'absolutament indispensable per a la vida física. Amb la dona treballadora no passa el mateix. Ella, treballant totes les hores del dia, no té dret a l'absolutament indispensable per a la vida física, el seu salari es insuficient per a subvenir als serveis més elementals. Constitueix això una absurditat i una injustícia tant formidables, que fan esperar una ràpida reparació. Argumentarà algú en contra dient que el treball de la dona no produeix tant com el de l'home, i, apart de que, en general, no serà cert, això no seria motiu que justificués l'abandó a la misèria d'una part tant gran de l'humanitat. Per més rígida que sigui l'explotació, no és possible concebir aquesta iniquitat que l'industrialisme dels nostres temps ha fet possible. I no'ns referim solament a l'obra de fàbrica, el treball de la qual deuria ser prohibit, sinó també a la modista, la dependent de comerç, la telefonista, etc., les que relativament sofreixen tots els excessos més immorals de l'explotació.

Cal reparar com viu i com menja tot el nucli d'aquestes treballadores que tant alegre la vista dels ciutadans. Elles, senzilles, elegants, vistoses, són la pobresa mateixa: tot el dia de treball, per un jornal meçquí, miserable, que no és ni la tercera part del mínim que's concedeix a l'home. I si's queixa dirán, dirà la literatura burgesa, que el salari de la dona es només que un complement, això després de desunir la llar, i després de pagar a l'home el necessari per a ell sol. La dona deurà treballar, però el seu treball no li produirà el mínim de l'existència: veu's-aquí la paradoxa cruel de l'actual societat, que sosté el règim del salari. Veu's-aquí l'indignitat, que solament la resignació ha fet possible, que al cap de vall aquesta mateixa resignació de la dona servirà com a contrapès, com un frè, contra les ansies de justícia de l'obrer. I la fàbrica se veurà més assegurada.

Aquest és l'estrany feminisme burgès. El feminisme del treball, que no deuria ser per a la dona, o que, essent-ho, se retribueix meçquinament. El feminisme ja no és ennobliment, elevació, capacitat cívica; és l'enviliment, la desfeta de la família, el deure de no poder instruir-se. En cinquanta anys, la dona ha perdut categoria per virtut d'aquest feminisme industrial. Fins que deixant de ser *complement*, i deixant la resignació, logrin fer desaparèixer aquesta injustícia, que les condemna a treballar deu hores per a guanyar quatre o sis rals. I per això deuen confiar-se molt poc d'institucions, tals com les Lligues de compradores, que a Barcelona són més que res una propaganda religiosa, i fer sentir la seva veu amb insistència fins que devingui una forta campanya de reivindicació amb la seguretat de que s'imposaràn i faràn triomfar la seva reclamació justíssima.

Per a redimir-se la dona d'aquest estat inferior i inic, que tantes perturbacions causa, li cal només que aixequi una mica el sentiment de la pròpia dignitat i miri la conveniència familiar i social; capacitat té avui per a fer-ho.

F. CULÍ I VERDAGUER

BERRETS :: EXPOSICIÓ :: RECLAM

Fins al 20 Octubre - Arcs, 3

La Construcció Cívica i l'habitació

SERÀ una característica de la nostra època el gran desenrotll i creixement de les ciutats. Creixença que ha estat paral·lela a la de llurs nacions. Més, al mateix temps que han crescut les ciutats en extensió i nombre d'habitants, han també esdevingut centres de cultura i civilització.

L'augment de les ciutats ha portat aparellats els més importantíssims problemes de salut, tràfec i benestar, i, si es vol que la ciutat respongui a la seva concepció moderna, és necessari que totes aquestes qüestions hi trobin solució digna i humana. D'aquests problemes, els uns afecten a la col·lectivitat i són els d'urbanització i sanejament, els altres afecten a l'individu i al seu hostatge, i són els problemes de l'habitació.

Antigament podien sols resoldre aquests problemes els rics i els grans senyors, ells eren els únics que podien posseir grans i senyorial cases, formosos i esplèndids jardins, i eren també els que posseïen habitació higiènica i confortable, i si de vegades portaven els seus projectes monumentals a la ciutat, era sols considerant-la com una dependència dels seus palaus i del seu poder.

Els temps han canviat i l'herència d'aquelles grans obres senyorial ha estat recollida per les democracies modernes, que les han completat amb nous i atrevits projectes d'estètica urbana i de benestar social. Per a realitzar totes aquestes millores, necessiten els organismes municipals fixar el camí a seguir, i si abans la ciutat creixia a mida de les seves necessitats, sense ordre de cap mena, avui l'home s'anticipa a la ciutat i la profetitza, plantejant sobre el paper les seves il·lusions d'una ciutat més justa i humana que l'actual. També de la ciutat vella és necessari modificar i millorar allò que no respongui als temps presents, i armonitzar la ciutat d'ahir amb la ciutat de demà.

La construcció cívica i el problema de l'habitació. — A l'estudi d'aquests problemes col·lectius és al que's dedica la Construcció Cívica, i que al resoldre'ls per l'individu se redueix a l'importantíssim problema de l'habitació.

Uns i altres van tan íntimament enllaçats, que no és possible resoldre l'un sense pensar en l'altre. De res servirien a una ciutat grans carrers, formosos pares, edificis monumentals i un bon sanejament, si, en canvi, la casa era antihigiènica, la vida cara i l'habitació a alt preu.

Per això la democràcia nacionalista, a l'incorporar en les seves ideologies totes les modernitats socials, ha incorporat també en els seus principis els problemes de la Construcció Cívica.

A continuació, comentem i reproduïm les dades que foren exposades en l'Exposició de Construcció Cívica, l'any 1910, celebrada a Berlín.

El sòu i el lloguer. — Així com en l'odiós impost de Consums s'ha comprovat que mentre l'obrer hi destina el 25 per 100 dels seus ingressos, una família rica hi destina solament el 3 per 100, així també en l'habitació pot establir-se una proporció semblant.

Vegin-se els presents quadres:

BRESLAU (512.000 habitants en 1900):

Tant per cent del sòu que representa el lloguer

ANY	SÒU ANYAL EN MARCS			
	900 a 1.200	3.000 a 3.600	18.000 a 24.000	més de 60.000
1880	21.0	19.8	9.4	3.4
1900	20.0	16.9	7.8	2.6

HAMBURG :

Tant per cent del sòu que representa el lloguer

ANY	SOU ANYAL EN MARCS			
	900 a 1.200	3.000 a 3.600	12.000 a 30.000	més de 60.000
1864	19.8	19.6	15.5	3.7
1874	20.9	19.0	10.7	3.8
1882	21.9	17.9	12.2	3.9
1891	24.1	19.1	10.4	3.1
1901	24.7	19.2	9.6	3.0

No'n copiem de més ciutats perquè les resultants indiquen la mateixa proporció, çò és, que, mentre l'obrer paga més cara l'habitació, al ric li surt molt més econòmica, amb relació al sòu anyal, i que, pagant més per l'habitació, l'obrer la té molt més antihigienica que el ric.

L'habitació i el tifus. — Això em porta de dret a un altre aspecte : a les malalties i a la mortalitat. De les primeres, citarem la que més domina en països de poca higiene i dolenta administració, establint una estadística entre el nombre d'habitants i el tifus.

BERLÍN :

DISTRICTE	NOMBRE MIG D'HABITANTS PER CASA	CASSOS DE TIFUS
10	42.2	0
17	50.4	5
13	60.0	8
16	72.4	20 a 24
7	97.2	30 a 53

Del que's dedueix que quan menys habitants viuen en una casa, menys tant per cent tífic hi ha.

L'habitació i la mortalitat. — Si de la casa passem a l'habitació, al dormitori, veurem que quantes més persones viuen en una habitació, més augmenta la mortalitat.

A continuació, va el següent estudi, que exhibí a l'Exposició de Construcció Cívica la ciutat de Leipzig, no sols en relació al nombre, sinó també a l'edat.

Tant per cent anual de mortalitat

PERSONES PER CADA HABITACIÓ	MENORS D'UN ANY	MAJORS DE CINQ ANYS
1	11	1.0
1.0 a 1.5	25	1.1
1.5 a 2.0	26	1.1
2.0 a 2.5	34	1.4
2.0 a 3.0	33	1.3
més de 3	42	1.8

No vui fer cap comentari; el lector, que mediti les xifres i que porti el seu pensament pels carrers de Barcelona on hi ha barriades obreres.

No tinc a la vista una altra estadística, íntimament relacionada amb la present, en la que constava la mortalitat infantil segons la classe social i a la que hi donava major contingent l'obrer.

L'habitació i la moral. — Recordo haver vist, fa uns dos anys, una botiga destinada a habitació, en la que en cada cambra i posats a terra estaven els llits, sense espai per a poder passar. Allí tots els obrers hi estaven el temps just de descansar i hi anaven tard i en sortien d'hora. En canvi, els vèieu anar al casino, al jòc i a la taverna. Aquella gent no podien educar ni vigilar els seus fills, i aquelles criatures, per tot esbarjo, tenien un carrer de sis metres d'amplada i en el que estaven subjectes a mil perills, i, per tant, la seva creixença no podia ésser exemplar. Ademés, en aquestes estanteries humanes la barreja de sexes predisposa a tots els contagis morbosos i és un vehicol per a tota mena de malalties.

Doni-se-li, en canvi, habitació sana, alegre, i l'home hi trobarà una satisfacció moral que'l retindrà a casa, se curarà de la família i fugirà del jòc i la beguda, convençut de que el seu benestar el troba prop dels seus. Sabrà crear una família, i, amb el seu exemple, farà ciutadans dignes i honrats.

La patria i l'habitació. — En lloc està tant intensament expressada la patria com en l'habitació. Al vestir-la de mobles, és precis fer-ho pensant en la terra nadiua, abandonant modes que desfiguren el nostre ésser i la nostra ànima nacional. Recordi's els mobles de les nostres masies i cases pairals, i pensi's que si volem una patria catalana, és precis que els nostres mobles parlin la nostra llengua i no llençatges forasters que no entenem.

Fem que les parets de la nostra habitació siguin decorades amb quadres de gestes i retrats dels homes que honoraren la patria amb el seu saber i la seva virtut, i no la deshonrem amb cromos i calendaris que no faràn més que posar de manifest el nostre mal gust i el poc que apreciem el temple de la família.

El negoci de les cases barates. — Com a resultat de la construcció cívica, nasqué la Llei de Cases Barates.

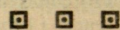
És l'Estat espanyol un país on feta la llei feta la trampa. Apenes nascuda la llei, qual esperit és ben lloable i qual objecte principal era millorar el problema de l'habitació, ja els propietaris de terrenys han pensat fer el seu negoci.

L'escollir un propietari quins terrenys podrà destinar a cases barates ho fa pensant, primer, en destinar-hi, dels seus terrenys, els de menys valor, no per beneficiar a l'obrer, sinó amb la seguretat de que no li serà difícil trobar comprador, i així, a l'empar de la llei, hi farà vint o trenta cases, que si bé serà flxat el seu rendiment, en canvi, li augmentarà el valor de la restant propietat.

Cal preguntar, si aquests terrenys han augmentat de valor, mercès a l'obrer que hi va a viure, amb quin dret el propietari se reté aquesta riquesa que li dóna l'obrer? Resulta un contrasentit que la llei protegeixi a l'amo dels terrenys, eximint-lo de tots els impostos, i, en canvi, deixi que de la riquesa que crea l'obrer a l'anar a viure en terres que no tenien valor se'n gaudeixi el propietari.

Això indica ben clarament que molts d'aquells que destinen terrenys per a cases barates no ho fan per ajudar a resoldre el problema de l'habitació, sinó pensant en les seves terres, que adquiriran un nou i més gran valor. Per quelcom són gent de negoci...

R. GIRALT I CASADESÚS

Catalanistes: Porteu LA NACIÓ a la fàbrica, al despatx, al treball i a tot arreu on pugui guanyar-se un català per a la Patria ♦ Que la veritat sia coneguda i enmeni la voluntat del poble ♦ ♦ ♦

L'actuació obrera

EL Sindicat de l'Art Fabril «La Constancia», ha publicat un manifest, el qual hem rebut, dirigit als treballadors que vulguin que les dones que treballen en la Indústria Fabril i Textil gaudeixin dels mateixos avantatges que'ls obrers organitzats.

Veus-en-aquí els principals fragments:

«A tots va dirigit aquest manifest i en particular als obrers que componen el Sindicat de Cilindres, Aprestadors i demés acabats en peces, ja que sou vosaltres els que teniu més afinitat amb l'Art Textil i els que sentiu més directament la iníqua explotació que pesa damunt la dona, que per un miserable jornal ha de estar tancada hores i més hores baix la vigilància ferotge d'homes, moltes vegades incultes i orfes de tot sentiment d'amor al proïsme. Les dones són les que treballen en pitjors condicions higièniques, cosa que contribueix en gran manera a que les nostres companyes se vegin, la majoria de elles i en plena joventut, minades per la tuberculosi que paulatinament va endinsant-se en la seva existència, fent-les-hi perdre aquella formosura i robustesa que tenien abans d'entrar a la fàbrica.

Qui de vosaltres no té a la seva mare, germana o companya dintre de l'Art Textil? Qui de vosaltres no sent vergonya i odi al veure que la muller ha d'abandonar la llar a les quatre de la matinada, en plè hivern, i havent-se d'endur amb ella, moltes voltes, al fruit de les seves entranyes, que ha d'arrancar del dolç somni a que s'ha entregat, per a dur-lo pels carrers per on passa la mare a l'anar al treball?

Tots sabem l'enormitat del treball que de la dona s'exigeix i la miserable retribució amb que's paga la brutal tasca a que se la sotmet.

Es precis, doncs, que tots els que sentim indignació per la forma com s'explota a nostres companyes fem tot el que sigui possible per evitar-ho. Que l'obrer del ram de construcció, que sab que si ha conseguit la jornada de vuit hores de treball és degut a la seva unió dintre els sindicats, inculqui a la seva companya i a les seves filles i conegudes la necessitat de l'associació.

Reclamem, nosaltres, l'apoi de tots els treballadors per a la tasca emancipadora de la dona que ens hem emprés.

Es precis que la conveceu de la necessitat que té d'associar-se, no pas, únicament, per a que cotitzi setmanalment en els sindicats, sinó per a que intervingui en els seus actes i formi part de les seves juntes.

Sindicació i Hemeroteca General

FÀBRICA DE XACOLATES
DE
FRANCESC CASTELLÀ
PLAÇA DE LA LLANA, 18

CAMISERÍA SANS
BOQUERÍA, 32

Els conflictes socials

Alentorn de la vaga de Reus

PODENT-SE donar com a solucionat el conflicte que tants perjudicis ha ocasionat a totes les classes socials de nostre poble i de qual procés hem vingut parlant en aquestes correspondències, creiem arribada l'hora de que li dediquem algunes ratlles a títol de comentari.

Ara que els ànims no estan excitats, ara que la pau ha retornat als esperits, podem estudiar fredament el conflicte i treure'n conseqüències, sense temença de que el que diguem pugui lesionar els sagrats interessos dels explotats.

No anem a analitzar l'origen del conflicte, perquè, si massa profunditzéssim, arribaríem a haver de confessar que no hi havia cap raó que abonés el que les obreres teixidores de la fàbrica del senyor Tarrats se declarassin en vaga. Remontem-nos, només, fins a la mala pensada que tingueren els patrons amb l'anunci del locaut.

Tant prompte els Gremis patronals anunciaren a l'Alcaldia el seu funest propòsit de despatxar els treballadors si no aixecaven el boicot a la casa Tarrats, la Junta de Reformes Socials primer i la Comissió Consistorial després i per dues vegades cercaren una fórmula d'arranjament a la qüestió Tarrats, i, a pesar de que les tres fórmules eren honroses per als obrers, aquests les rebutjaren.

I aquí—al nostre entendre—és quan els obrers sofriren la més gran i lamentable de les equivocacions, que tant fatals conseqüències ha tingut, i de la que se'n ressentiran, durant molt temps, llurs associacions.

Encara que en aquelles solucions proposades per la Comissió Consistorial no's donés satisfacció completa als desigs de les obreres, però que s'acceptaven en sa totalitat les bases d'augment de jornal en la mà d'obra i la reglamentació del treball en els teixits, nosaltres opinem que havien d'acceptar-se, no tant sols pels avantatges d'ordre material que s'aconseguíen, sinó també pels d'ordre moral.

D'acceptar-se'n alguna d'aquelles solucions, además de quedar retirades les denúncies que pesaven damunt la Comissió de vaga, se revestia d'una força moral tremenda a totes les associacions obreres, especialment a la de l'Art Fabril, la qual, amb aquella assenyalada victòria, s'hauria consolidat, sens dubte, cosa que no ha arribat a aconseguir, a pesar dels bons desigs, de l'abnegació i l'entusiasme amb que, per a lograr-ho, han treballat tots quants l'han dirigit i administrat.

Abans de rebutjar-se, s'havia de tenir en compte el perill que corria la classe obrera amb la batalla que'ls presentava la Lliga patronal, que, per la desigualtat de condicions, aleshores, era una temeritat l'acceptar-la, ja que els obrers s'apressaven a la lluita amb moltes dificultats, com la crisi de treball, que d'ençà de la guerra europea se deixa sentir en tots els estaments; la manca de cohesió

entre ells i l'estar agotades les caixes de resistència, element indispensable per a sostenir la batalla, perquè no n'hi ha prou amb l'entusiasme i l'abnegació, és necessari comptar amb element de subsistència.

Conseqüència de no ser oportunistes aprofitant aquelles solucions que'ns brindava la ja esmentada Comissió Consistorial, el conflicte anà agreujant-se de tal faïç, que's feu indispensable apel·lar a la vaga general, qual procediment, sempre que se n'ha fet ús, al menys en nostra ciutat, ha estat de funests resultats per a la classe obrera; i després succeí el que s'òl succeir en aquests cassos, el que avui un ofici i demà un altre, cansat de lluitar, sense que de la lluita n'hagi de treure cap profit pràctic, i mancats els seus components d'elements amb que poder atendre ses necessitats, toca retirada i abandona llurs companys en la palestra.

Tots aquests perills per a la classe obrera eren imminents i, per tant, s'havien de preveure, més no fou així, per desgracia.

Hem de confessar-ho, i no ho diem en tò de censura, sinó per a que'ls serveixi d'ensenyança, els obrers, al rebutjar aquelles solucions, no visqueren la realitat, se deixaren portar pels que somniën.

MARIÀN ROCA

Reus 26 Septembre 1915

NOVES

HEM rebut una circular anunciant la fundació de la «Biblioteca València», d'autors valencians antics i contemporanis, publicació que vindrà a constituir un nou i decisiu pas en el camí ascensional del renaixement de la nostra llengua i de la literatura valenciana.

La «Biblioteca València», que serà dirigida pel distingit literat en Miquel Duràn i Tortajada, publicarà obres antigues i modernes, donant preferència an aquestes darreres, de literatura (novela, poesia, contes, teatre), art, filosofia, ciències etc., dels millors autors, escrites totes en llengua valenciana.

Es publicarà un llibre cada dos mesos, formant un volum de 150 pàgines aproximadament, esmeradament impreses en paper verjurat o ploma. El tamany dels volums serà de 19 per 12, pulcrament relligats i amb artístiques portades, obra de notables artistes també valencians.

L'Empresa editora de «Biblioteca València» compta ja amb originals inèdits dels notables literats Ramón A. Cabrelles, Lluís Cebrià Mezquita, Eduard L. Chavarri, Miquel Duràn i Tortajada, Constantí Llobart, Teodor Llorente, T. Llorente Falcó, Gabriel Miró, Josep Mongrell, B. Morales Sanmartín i J. Sanchis Sivera i pensa publicar, també, obres dels antics i joves escriptors valencians que tant s'han distingit i distingeixen en el conreu de la literatura de València.

Al bon criteri dels nostres llegidors no deu passar despercebuda la gran importància i alta trascendència d'aquesta empresa, com també les grans dificultats a vèncer i l'abnegació i treball desinteressat que representa, donat el camp reduït que té avui el mercat de les lletres valencianes; i és per això que recomanem a tots els aimants de la llengua i literatura valenciana que's suscriguin a la «Biblioteca València», per al qual poden dirigir-se a Josep Blanquer, Caçador, 4, Barcelona.

Recomanem, doncs, a nostres lectors que presintin llur ajuda a tant patriòtica obra, ja que per la

seva finalitat d'expansió de les lletres valencianes i per la modalitat dialectal que pot aportar la mateixa al conjunt i enaltiment de nostra estimada llengua, mereix l'aplaudiment i l'ajuda de tots els catalans.

Dijous passat degué celebrar-se l'anunciat mitig inaugural de la nova etapa política del Centre Republicà Català «Sang Nova». En el proper número ressenyarem extensament aquest important acte.

El «Foment del Teatre Català» està donant els darrers tocs al projecte de celebració d'una esplèndida manifestació d'art relacionada amb el teatre, que cridarà l'atenció del públic interessat en aquestes coses.

◆ CAMISERÍA
CORBATERÍA
GENRES DE PUNT
F. VEHILS I VIDAL
2, Portal de l'Angel, 2

Assolí un esclatant èxit la Festa de tardor que, per al dia 23 del passat setembre, havia organitzat el notable Orfeó Gracienc.

Anà desenrotllant-se la festa d'acord amb el programa fixat, havent-se de repetir la major part de les composicions corals que foren executades amb una precisió i notabilitat admirables. Acabà la primera part, cantant l'Orfeó, el nostre himne nacional «Els Segadors» que fou escoltat a peu dret per la nombrosa gentada que omplenava el teatre.

Les sardanes inèdites, així com també la primera audició de «Corpus», foren extraordinàriament aplaudides i puntejades aquelles per l'element jove que en gran nombre es trobava al teatre.

Fou, en resum, una festa essencialment catalana que voldríem veure repetida tot sovint.

En els Jocs florals de Torà, ha guanyat el premi a la millor poesia patriòtica, el nostre benvolgut amic Josep Macià.

El Consell Directiu del Casal Catalanista del districte IV, ha quedat constituït de la següent manera:

President, Sebastià Xanxo. — Vis-president, Frederic Pell i Cuffi. — Secretari, Pere Camps. — Vis-secretari, Lluís Roig. — Tresorer, Francesc Godó. — Vocals, Manel Cisa, Josep Serra, Josep Massana, i Joan Ginesta.

CORRESPONDENCIA

J. J.—Reus.—Celebrem restabliment. Presa nota canvi adreça.
—J. P. Sabadell.—Rebuda liquidació que és conforme.—J. C. B.—Mataró.—Es preferible per trimestres naturals. Suposo que ja'ns veurem per parlar-ne.—S. A. i R.—Camporód.—Es denunciabile.—J. M. V. de C.—Yarzon.—A vostè no'l pot afavorir la publicació d'aquestes coses. Li agraim, però, l'envin.—J. F. i P.—Ciutat.—No và.—P. R. i F.—Ciutat.—Mirarem de publicar-li, encara que arreglant-lo un xic.

◆ ◆ LA NACIÓ ◆ ◆

EDICIÓ DEL COMITE DE PREMSA
DE LA UNIÓ CATALANISTA
i Homenajes de Contribución

1 pesseta trimestre -- Estranger: 1'50 pessetes

COMBINACIÓ AMB «RENAIXEMENT»

2'50 pessetes trimestre -- Estranger: 4 pessetes

Imp. Josep Sabadell i C.^a, S. en C.—Mallorca, 257 bis